

**”ETT ÅR FYLLT AV SKANDALER, ARBETSLÖSHET &
REINFELDT”**

**Om attityder i ledarrubriker och ledarartiklar i två svenska
tidningar efter riksdagsvalet 2006**

Karoliina Hartman
Tammerfors universitet
Institutionen för språk- och
översättningsvetenskap
Nordiska språk
Avhandling pro gradu
November 2008

Tampereen yliopisto
Pohjoismaiset kielet
Kieli- ja käännöstieteiden laitos

HARTMAN, KAROLIINA: ”Ett år fyllt av skandaler, arbetslöshet & Reinfeldt”. Om attityder i ledarrubriker och ledarartiklar i två svenska tidningar efter riksdagsvalet 2006.

Pro gradu-tutkielma, 70 sivua + liitteet 12 sivua
Marraskuu 2008

Tutkielmani käsittelee Ruotsin vuoden 2006 eduskuntavaalien jälkeisiä sanomalehtien pääkirjoituksia ja niiden asenneilmauksia Ruotsin uutta hallitusta ja oppositiota kohtaan. Vuoden 2006 vaalien jälkeen Ruotsiin muodostui pitkän sosiaalidemokraattien valtakauden jälkeen porvarihallitus, mikä teki vaaleista poliittisesti merkittävät. Tutkielman tavoitteena on tarkastella, millä tavalla pääkirjoitusten otsikoissa ja itse teksteissä ilmaistaan asenteita poliittisia osapuolia kohtaan sekä millaisia ilmaistut asenteet ovat. Materiaalina olevat pääkirjoitukset on julkaistu 17.11.2006–17.1.2007 eli 2–4 kuukautta vaalien jälkeen sosiaalidemokraattisessa Aftonbladet-lehdessä (AB) ja oikeistolaisessa Svenska Dagbladet-lehdessä (SvD), ja pääkirjoituksia on yhteensä 44.

Tutkimusmetodi on pääasiassa kvalitatiivinen ja kuvaileva. Tutkin asenneilmauksia sekä kielellisestä näkökulmasta että poliittisen ja ideologisen taustan kautta. Analyysin ensimmäisessä osassa tarkastelen asenneilmauksia pääkirjoitusten otsikoissa. Tarkoituksena on selvittää, millä tavoin asenteita ilmaistaan otsikoissa arvolutautuneiden sanojen, kontekstin vaikutuksen ja otsikoiden funktioiden kautta, sekä millaisia otsikoissa ilmaistavat asenteet ovat. Analyysin toisessa osassa tutkin pääkirjoitustekstien asenteita kategorisoimalla tekstit eri ryhmiin niiden pääasiallisen funktion ja asennesävyn mukaan. Lisäksi analysoin tarkemmin yhden pääkirjoituksen kummastakin lehdestä käyttämällä apuna kysymyksenasetteluja ideologiakriittisestä analyysimetodista sekä tutkimalla tekstien kielellisiä asenneilmauksia samalla tavalla kuin otsikkoanalyysissa.

Tutkimustulokset osoittavat, että asenneilmaukset muodostuvat pääkirjoituksissa kontekstin ja tekstikokonaisuuden sekä yksittäisten arvolutautuneiden sanojen yhteisvaikutuksesta. Otsikoissa käytetään paljon luonnostaan tai kontekstissaan arvolutautuneita sanoja. Otsikoiden asenteet ilmenevät myös eri funktioiden avulla. Useat AB:n otsikot syyttävät hallitusta, kun taas osa SvD:n otsikoista kuvaa hallitusta hyvinkin positiivisessa valossa. Pääkirjoitustekstien ideologinen tausta tuo esiin asenteita esimerkiksi aihevalintojen sekä eri poliittisille tahoille annetun positiivisen tai negatiivisen roolin kautta. Arvolutautuneita, negatiivisia sanoja on enemmän AB:n tekstissä kuin SvD:n tekstissä. Molempien lehtien pääkirjoituksissa käsitellään enemmän porvarihallitusta kuin oppositiota. Melkein kaikkien AB:n pääkirjoitusten funktiona on kritisoida hallitusta ja sen ministereitä. Suurin osa SvD:n pääkirjoitusteksteistä taas kehuu hallituksen toimia. Lehdet siis tuovat selkeästi esiin omaa poliittista kantaansa. Kuitenkin sekä SvD:n otsikoissa että itse teksteissä nousee esiin myös kritiikkiä hallitusta kohtaan neuvoja antavien ilmausten kautta.

Avainsanat: *ledare, rubrik, attityd, politik*

INNEHÅLLET

1 INLEDNING.....	4
1.1 SYFTE.....	5
1.2 MATERIAL.....	7
1.3 METOD.....	8
1.3.1 Allmänt om metoden för analysen av ledarrubriker och ledarartiklar.....	8
1.3.2 Den ideologikritiska analysen.....	9
1.4 FORSKNINGSOVERSIKT.....	11
1.5 DEN POLITISKA SITUATIONEN.....	14
2 LEDARE OCH DERAS FUNKTION.....	15
3 RUBRIKERNAS FORM OCH FUNKTION.....	17
4 ATTITYDER OCH INVERKAN AV KONTEXTEN.....	19
4.1 ATTITYDER OCH VÄRDEORD.....	19
4.2 HUR PÅVERKAR KONTEXTEN VÄRDELADDNINGAR?.....	20
5 ATTITYDERNA I RUBRIKERNA.....	22
5.1 VÄRDEORD I RUBRIKERNA.....	23
5.2 INVERKAN AV KONTEXTEN PÅ ENSKILDA ORD OCH UTTRYCK.....	26
5.3 RUBRIKERNAS FUNKTIONER OCH VÄRDELADDNINGAR.....	29
5.4 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION OM RUBRIKERNA.....	32
6 ATTITYDERNA I TEXTERNA.....	35
6.1 KATEGORISERINGEN AV TEXTERNA ENLIGT ATTITYDERNA.....	36
6.1.1 Attityderna i Aftonbladet.....	36
6.1.2 Attityderna i Svenska Dagbladet.....	38
6.2 HUR ATTITYDERNA FÅR SITT UTTRYCK I TEXTERNA – TVÅ FALLSTUDIER.....	41
6.2.1 AB1 Rör inte a-kassan.....	42
6.2.2 SvD2 Glöm inte att det finns ett glädjebud.....	48
6.3 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION OM TEXTERNA.....	53
7 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION.....	56
8 REFLEKTIONER.....	61
KÄLLFÖRTECKNING.....	67
BILAGOR.....	71
BILAGA 1 – LEDARNA I MATERIALET.....	71
BILAGA 2 – VÄRDEORD I RUBRIKERNA.....	73
BILAGA 3 – RUBRIKERNA INDELADE ENLIGT PAALANENS (1995) KATEGORIER.....	75
BILAGA 4 – TEXTERNA INDELADE I KATEGORIER ENLIGT DEN DOMINERANDE FUNKTIONEN OCH TONEN I DEM.....	77
BILAGA 5 – LEDARTEXTERNA AB1 OCH SvD2.....	80

1 INLEDNING

I svensk politik skedde en stor förändring hösten 2006 då socialdemokraterna förlorade riksdagsvalet och borgeralliansen fick bilda regeringen. Valresultatet var historiskt eftersom socialdemokraterna under flera årtionden hade dominerat det politiska livet i Sverige. Tiden efter valet 2006 präglades av kritik, skandaler och stora förändringar. I ledarartiklarna i de svenska tidningarna behandlades oavbrutet den nya politiska situationen. Vad för attityder uttrycker då två tidningar med sinsemellan olika politiska hållningar, socialdemokratiska Aftonbladet och borgerliga Svenska Dagbladet i sina ledare?

Det är viktigt att studera attityderna i ledarna eftersom ledaren är den del av tidningen som förmedlar tidningens åsikter och attityder till läsarna. Nuförtiden är medierna den viktigaste källan för information om politiska frågor och det är via media som människor hämtar information om politik och med hjälp av den informationen bildar de sedan sina egna uppfattningar (Nord & Strömbäck 2004:14–15). Ledarna kan i hög grad påverka läsarnas föreställningar. Därför är det intressant att studera hurdana attityder som kan avläsas i ledarna som behandlar den politiska situationen efter valet och därmed också förmedlar informationen om situationen till läsarna.

Jag intresserar mig för på vilket sätt den svenska regeringen och oppositionen behandlades i ledarna lite efter riksdagsvalet 2006. Den tidigare forskningen har för det mesta koncentrerat sig på att undersöka ledare och tidningsartiklar under valrörelser. Därför anser jag att min undersökning har en ny synvinkel eftersom jag ägnar mig åt att studera eftervalsdiskussionen i ledare. Den politiska situationen efter valet 2006 i Sverige var historisk och de stora förändringarna och den kritik som regeringen fick gav sin speciella prägel åt situationen. Det är intressant att undersöka hur ledarna i två stora tidningar reagerar på situationen och om tidningarna fullständigt understödjer de politiska parterna som står dem närmast.

Jag tycker att det även är viktigt att studera på vilket sätt attityderna egentligen kommer fram i ledarna. Hur attityderna får sitt uttryck i en text är en komplex fråga som troligen inte har ett entydigt svar. Därför vill jag försöka fördjupa mig i frågan med hjälp av källlitteratur och mitt

eget material. Det finns rent språkliga sätt att uttrycka attityder men det är ju också sammanhanget som påverkar hur rubrikerna och texterna kommer att uppfattas. Därför anlägger jag i min undersökning både en språklig och en mer omfattande, politisk synvinkel.

Jag intresserar mig för samhällsliga händelser, och tidningsspråk är någonting som jag även tidigare har studerat i mina uppsatser. I det här ämnet kan jag förena mina intressen och studera ledare som behandlar en speciellt intressant politisk situation. Det är viktigt för mig att både studera språket och även lära mig någonting om det svenska samhället och det politiska livet i Sverige.

1.1 SYFTE

Syftet med min avhandling är att reda ut hurdana attityder till regeringen och oppositionen och deras åtgärder som uttrycks i ledarrubrikerna och ledartiklarna samt på vilket sätt attityderna uttrycks. Jag koncentrerar mig först på rubrikerna och attityderna som uttrycks i dem. När det gäller rubrikerna koncentrerar jag mig mest på det språkliga. Jag studerar hur attityderna kan uttryckas språkligt och hurdana attityderna är. När det gäller själva ledartiklarna är min avsikt att först gruppera artiklarna enligt de dominerande tonerna och attityderna i dem. Därefter studerar jag mer noggrant två av artiklarna så att jag tar hänsyn till den samhällsliga, ideologiska kontexten och därefter studerar jag uttrycken för attityderna från en språklig synvinkel. På det sättet får jag fram information om vilka de dominerande attityderna i ledartexterna är samt på vilket sätt attityderna egentligen får sina uttryck i texterna.

Forskningsfrågorna är:

- På vilket sätt kommer attityderna till regeringen och oppositionen fram i rubrikerna?
 - Vad för slags värdeord används? Hur förmedlar orden attityderna?
 - Hur påverkar kontexten värdeladdningar och attityder som enskilda ord uttrycker?
 - På vilket sätt kommer attityderna fram i rubriker som har olika funktioner?

- Hurdana är attityderna i ledarrubrikerna? Är de positiva eller negativa till regeringen och oppositionen?
- Hurdana attityder uttrycks i själva ledartexterna? Vilka är de dominerande tonerna i ledarna?
- På vilket sätt uttrycks attityderna i ledartexterna?
 - Hur förmedlar den större, politiska och ideologiska kontexten attityder?
 - På vilket sätt uttrycks attityderna språkligt i texterna?
- På vilket sätt skiljer sig attityderna i Aftonbladet och Svenska Dagbladet?

För att attityder på olika sätt skall få sina uttryck utgår jag från att det finns olika nivåer i språket som kan innehålla värdeladdningar och uttrycka attityder. För det första finns det speciella värdeord som har värderande komponenter i sig. För det andra kan normalt neutrala ord få en värdeladdning i vissa kontexter. I sådana fall är det inte själva orden utan också avsändaren och kontexten som bidrar till att attityden kommer fram. För det tredje kan satser innehålla olika uttryckssätt för information och stilar som kan föra fram attityder, också när det inte finns några speciella värderande ord i satsen. Jag utgår från att attityder kan komma fram genom de här olika nivåerna i språket. Också Eliina Paalanen (1995:17) har använt idén om olika nivåer i sin pro gradu-avhandling.

Förutom de här olika språkliga nivåerna måste man ändå alltid ta hänsyn till sammanhanget som texterna publicerats i. Därför studerar jag i analysen av själva texterna förutom språkliga uttryck även inverkan av sammanhanget och den ideologiska kontexten. När det gäller rubrikerna har jag en mer språklig synvinkel och min avsikt är att med hjälp av rubrikerna reda ut vilka språkliga komponenter som är viktiga att ta hänsyn till när man studerar uttryck för attityder.

Det finns två mål för min undersökning: dels vill jag studera hurdana ord och uttryckssätt som används för att uttrycka attityder och hur sammanhanget och kontexten påverkar attityderna som kommer fram. Dels vill jag presentera hurdana attityder som förs fram, dvs. innehållet i uttrycken. På grund av tidningarnas politiska karaktärer har jag en hypotes att attityderna i Svenska Dagbladet är mer positiva till regeringen än attityderna i Aftonbladet.

1.2 MATERIAL

Som material har jag 44 ledarartiklar som har publicerats två till fyra månader efter riksdagsvalet, dvs. 17.11.2006–17.1.2007. (Lista på ledarna finns i bilaga 1). Jag har valt ledarna under den här tidsperioden för att regeringen då redan efter några månader hade kommit i gång med sitt arbete och medierna hade börjat värdera dess beslut och åtgärder. Av ledarna är 24 från Svenska Dagbladet och 20 från Aftonbladet. Jag har valt just de här tidningarna för att jag vill få fram och jämföra ledare i två tidningar som har olika politiska hållningar. Svenska Dagbladet är en oberoende moderat tidning medan Aftonbladets politiska karaktär är socialdemokratisk (Hvitfelt 1985:15).

Svenska Dagbladet är en morgontidning som har sin största läsarkrets i Stockholm. Svenska Dagbladet vill "utveckla den redaktionella produkten med inriktning på kvalitetsjournalistik och satsning på det fördjupande reportaget." (*SvD Info* 2008.) Svenska Dagbladet grundades år 1884. Dess upplaga i hela landet i september 2008 var 192 700. (*SvD Info* 2008.) I fortsättningen använder jag förkortningen **SvD** för Svenska Dagbladet.

Kvällstidningen Aftonbladet grundades år 1830 och dess upplaga i maj 2008 var 407 600. Aftonbladets mål är att publicera kritiskt granskande journalistik samt underhålla och driva opinion. (*Aftonbladet koncernen* 2008.) Aftonbladet förkortas **AB** i fortsättningen i min avhandling.

Jag har tagit med ledare som behandlar regeringen, dess åtgärder, enskilda ministrar samt oppositionen (i praktiken socialdemokraterna) och dess medlemmar. För att avgränsa materialet och få fram just tidningens officiella åsikt har jag tagit med bara de ledare som inte har någon angiven skribent eller som bara har skribentens initialer i slutet av texten. De är oftast huvudledare i tidningen med det största utrymmet på ledarsidan, men också kortare ledarartiklar finns med. Meningen har inte varit att ta med kolumner eller andra ledarskribenters personliga åsikter och texter. Jag har samlat mitt material på tidningarnas webbsidor.

1.3 METOD

Jag använder teorier av Melin (2003) och Hedquist (1978) i den språkliga analysen. När det gäller rubrikernas funktioner gör jag en indelning enligt Paalanens (1995) gruppering. I analysen av ledartexterna gör jag en gruppering av texterna med hjälp av Paalanens (1995) metod och använder frågeställningar från Hellspongs (2001) ideologikritiska analys i den djupare analysen av två texter. Metoden är för det mesta kvalitativ men det ingår också några kvantitativa delar i undersökningen. Jag vill studera de språkliga delarna av rubrikerna och texterna men också ha kontexten och sammanhanget med i analysen.

1.3.1 Allmänt om metoden för analysen av ledarrubriker och ledarartiklar

Jag börjar analysen med att granska värdeord som används i rubrikerna enligt Melins (2003) gruppering av värdeord. Därefter studerar jag rubrikerna med Hedquists (1978) teori om ockasionellt emotiva ord som bas och granskar hur kontexten påverkar värdeladdningar i enskilda ord och därmed för fram attityder i rubrikerna. Metoden är kvalitativ och beskrivande. Jag gör också en kvantitativ analys av rubrikernas funktioner och värderingar enligt Paalanens (1995:31–32) gruppering och studerar därefter kvalitativt hur attityderna kommer fram i rubrikerna som hör till olika grupper. Till slut granskar jag resultaten sammanfattningsvis och jämför hurdana attityder som förs fram i AB och SvD. Jag försöker också reda ut om det här språkliga sättet att studera attityder är fungerande och vilka komponenter som är viktiga att ta hänsyn till när man studerar attityder i rubriker.

När det gäller själva texterna kategoriserar jag dem i olika grupper med hjälp av samma metod som jag använder när jag grupperar rubrikerna enligt deras funktioner. Min avsikt är att få fram och beskriva de dominerande tonerna i texterna genom att dela dem i olika grupper. Därefter analyserar jag noggrannare två av texterna med hjälp av frågeställningar och aspekter som jag har formulerat med den ideologikritiska analysmetoden som bas. De frågeställningarna hjälper i analysen av sammanhanget och kontexten, som påverkar och för fram attityderna. Jag gör också en språklig analys med hjälp av samma metod och samma teorier som jag använder när jag studerar attityderna i rubrikerna. Med den här noggranna

analysen försöker jag komma fram till och beskriva på vilket sätt attityderna formas och uttrycks i texterna. Metoden i textanalysen är alltså deskriptiv. Till sist diskuterar jag också på vilket sätt attityderna i AB och SvD skiljer sig från varandra.

1.3.2 Den ideologikritiska analysen

Lennart Hellspång (2001) presenterar den ideologikritiska analysmetoden i sin bok *Metoder för brukstextanalys*. Den ideologikritiska analysen studerar textens sociala och ideologiska funktion. Huvudfrågan i analysen är på vilket sätt texten ”bidrar till att skapa, bevara och förändra sociala strukturer och maktförhållanden samt de ideologiska hållningar som rättfärdigar eller ifrågasätter dem.” (Hellspång 2001:132.) Eftersom den ideologikritiska analysen har ett mer omfattande syfte än jag har i min analys, använder jag bara sådana frågeställningar som hjälper mig att få svar på mina forskningsfrågor och få fram attityderna i ledartexterna och de faktorer i bakgrunden som påverkar dem. Jag presenterar i det följande först kort den ideologikritiska analysen och därefter aspekter som jag har bildat med den metoden som bas.

I den ideologikritiska analysen tar man först fram textens samhällsbakgrund och frågar sig vilken social och ideologisk kontext texten ingår i. Frågorna är vilken och vilka textens sändare och mottagare är, om texten har ett socialt mål och vilken betydelse i samhället den verksamhet som texten representerar har. Det frågas alltså till exempel vilka sociala intressen och ideologiska hållningar textens sändare och mottagare har och om texten har som mål att påverka människor. (Hellspång 2001:133–134.) För det andra undersöker man i den ideologikritiska analysen textens ämne, dvs. vilka frågor texten tar upp och vilka företeelser den får oss att se på (Hellspång 2001:134).

Den tredje aspekten är textens framställningssätt och hur den präglar de sociala och ideologiska förhållandena. Först analyseras textens genre och vilka konventioner som gäller för genren. Därefter studeras orden och om det finns några sociala eller ideologiska signalord i texten. Det studeras värdeladdade ord, betydelserektionerna mellan ord, klassifikationsätt av nyckelord, pronomen samt bindeord. Nyckelorden och pronomen kan till exempel dela

människor i ”de” och ”vi” och på det sättet uttrycka gemenskap eller utanförskap. (Hellspång 2001:135–136.)

Till den tredje aspekten hör också analysen av påståenden och perspektiv. Hurdana påståenden gör texten, har texten en viss ideologisk tankesätt, finns det några allmänsanningar som texten bygger på, skildrar texten händelser med individer eller kollektiv som deltagare och beskriver texten verkligheten från en viss samhällsgrupps perspektiv? (Hellspång 2001:136–137.) Därefter analyseras attityder, roller, röster och relationer. Det studeras vilka värderingar texten uttrycker, vilken värdehierarki den har, dvs. vad som är viktigt och vad som är oviktigt i texten, vilken social roll texten tilldelar sändaren och mottagaren, om det finns en förhärskande röst i texten och om kontroversiella uppfattningar framställs som självklarheter för att undvika konflikter. (Hellspång 2001:137–138.)

Som en sammanfattning i den ideologikritiska analysen frågas hur texten är i samspel med det samhälle som brukar texten. Det analyseras vilken ideologisk och social funktion texten i stort sett har, om texten är socialt och ideologiskt heterogen eller homogen och om texten är öppen eller maskerad i sin ideologiska och sociala hållning. Till slut granskas även själva analyseraren av texten och frågas var han eller hon står socialt och ideologiskt och på vilket sätt egen orientering kan påverka analysen. (Hellspång 2001:138–139.)

Med den analysmetoden som bas har jag alltså bildat aspekter med vars hjälp jag analyserar ledartexterna och försöker reda ut på vilket sätt attityderna kommer fram annat än rent språkligt och hurdana attityderna är. Aspekterna är:

- tidningens roll
- texten som ledare och dess mål
- textens tema; påståenden, allmänsanningar, kontroversiella uppfattningar som självklara
- värderingar, värdehierarki, en viss samhällsgrupps synvinkel
- ideologiskt homogen eller heterogen, öppen eller maskerad

Jag tar alltså fram tidningen och dess politiska roll som en bakgrundsaspekt. Viktigt är naturligtvis också att granska texterna som del av en genre som har sin primära funktion i att uttrycka åsikter, dvs. ledare. Jag analyserar också teman som texterna tar upp och får oss att se på. Vilka slags teman vill tidningarna ta ställning till i ledarna? Till samma aspekt hör också påståenden, allmänsanningar och kontroversiella uppfattningar som förs fram. Vilka teman tar tidningarna upp och vilka inte? Finns det uppfattningar som behandlas som självklara även om de inte är det? Alla de här aspekterna kan föra fram attityder och berätta någonting om attityder som finns i bakgrunden och som uttrycks i ledaren.

Jag vill även studera värderingar och värdehierarki i texterna. Vilka framställs som positiva och vilka som negativa? Vilka värden anses vara särskilt viktiga? Här gäller det också att studera ur vilken samhällsgrupps synvinkel som texten har skrivits och fundera på hurdana attityder ett annat perspektiv skulle ha kunnat medföra i texten. Till slut granskar jag texten och dess ideologiska och sociala funktion i stort. Jag försöker reda ut om texterna är konsekventa i sin hållning och om hållningen kommer fram öppet eller mer under ytan. Min avsikt är därmed också att försöka komma under ytan och det mest självklara i texterna.

Med hjälp av de här aspekterna försöker jag få fram olika sätt för attityderna att få sitt uttryck i ledartexterna. Här gäller det inte att analysera bara det språkliga utan man måste ta hänsyn till sammanhanget, studera vad som blir sagt och vad som blir osagt, vilka människor eller grupper som anses vara positiva eller negativa och så vidare. Det är egentligen inte uttrycket utan innehållet som granskas. Förutom den här analysen vill jag dessutom studera själva språket i ledartexterna. Då använder jag samma metod som i analysen av rubrikerna, dvs. analyserar uttryck för attityder med hjälp av olika språkliga nivåer (värdeord, inverkan av kontexten).

1.4 FORSKNINGSOVERSIKT

Om språket i ledare och rubriker har det forskats även tidigare. Några undersökningar behandlar språket i ledarna medan andra behandlar språket i nyhetsartiklarna. Också rubrikspråket, speciellt formen på rubriker, har studerats. I tidigare pro gradu-avhandlingar

har tidningsspråket ofta behandlats i speciella politiska situationer, till exempel före ett val. Ledarna och tidningarnas sätt att behandla politiska frågor har också undersökts ur en journalistisk eller politisk synvinkel, inte bara språkvetenskapligt.

Rolf Hedquist (1978) studerar i sin undersökning emotivt språk i dagstidningarnas ledare. Hedquist kategoriserar emotiva ord i ledarartiklarna som ord med permanent emotiv betydelse och ord med ockasionellt emotiv betydelse, med olika mellan- och underkategorier. Jag använder som bas Hedquists kategoriseringar av ord med ockasionellt emotiv betydelse när jag studerar hur kontexten kan påverka värdeladdningar i enskilda ord. Eftersom Hedquist har studerat emotiva ord just i ledare kan man tänka sig att ledarna verkligen är ett bra material för att undersöka emotivitet i orden och olika uttryck för attityder. Jag tycker att kategoriseringar i Hedquists undersökning ger grundläggande information som fortfarande kan användas och därför anlitar jag hans teori i min analys.

Lars Nords (2001) doktorsavhandling *Vår tids ledare* handlar om ledarna som opinionsbildare. Nord studerar också ledarskribenternas roll samt innehållet i ledarna och lojaliteten mot partierna. Han koncentrerar sig vidare på läsarna och deras förväntningar på innehållet i ledarna. Nords synvinkel på ledarna är alltså mer samhällelig och journalistisk men den ger intressant information till exempel om partiloyalitet och ledarna i allmänhet. Nord har undersökt partiloyalitet i ledare också i sitt verk *Makten bakom orden: en studie av ledarsidor och ledarskrivande i svensk dagspress* (1998). Eftersom Nord har specialiserat sig på att studera ledare och partipolitiken i dem reflekterar jag attityderna som uttrycks i mitt material med hans forskningsresultat i slutet av min avhandling. Demokratiinstitutet forskar mycket kring den politiska kommunikationen (Demokratiinstitutet i Sundsvall 2008). Förutom Nord har till exempel Jesper Strömbäck (2004a) studerat journalistiken under riksdagsvalen och mediernas makt över publiken i sitt verk *Den medialiserade demokratin*.

Katja Koikkari (2001) har gjort sin pro gradu-avhandling i ämnet ”*Kvinnlig president vore bra.*” *En undersökning av språk och diskurs i presidentvalsrubrikerna i Hufvudstadsbladet våren 2000.* Hon studerar rubriker på artiklar om presidentvalet 2000 utifrån rubrikernas textuella, ideationella och interpersonella drag (Koikkari 2001:9). I tidigare pro gradu-avhandlingar vid Tammerfors universitet har det forskats ganska mycket i rubriker från olika

synvinklar, speciellt formen på rubrikerna. Jag koncentrerar mig i den här avhandlingen emellertid mer på innehållet och emotiviteten än på formen.

Eliina Paalanen (1995) har studerat tidningsspråk före folkomröstningen om EU-medlemskapet i Sverige i sin pro gradu-avhandling *EU-nyheter i Aftonbladet och Svenska Dagbladet – gynnar tidningarna någon av parterna? En analys av ett urval EU-rubriker och -texter en vecka före folkomröstningen*. Hennes syfte är att studera hur de här tidningarna avslöjar sin attityd till EU-medlemskapet och om de gynnar JA- eller NEJ-sidan i kampen (Paalanen 1995:3). Paalanen presenterar en gruppering som kombinerar rubrikernas funktioner och värderingar. Jag använder grupperingen senare i den här avhandlingen i analysen. Outi Knuuttilas (1995) pro gradu-avhandling *Valdebatt och språklig påverkan – en analys av utvalda ledarartiklar ur tre svenska dagstidningar före riksdagsvalet 1994* behandlar olika språkliga medel som avsändaren försöker påverka mottagaren med (Knuuttila 1995:9). Hon koncentrerar sig alltså på olika påverkningsmedel medan min avsikt är att studera olika uttryck för attityder.

Valjournalistiken har studerats mycket och den är alltså också ämnet för några tidigare pro gradu-avhandlingar vid Tammerfors universitet. Som Strömbäck (2004b:290–291) skriver, är valjournalistiken viktig eftersom den påverkar människornas uppfattning och deras sätt att rösta på valdagen och därmed har den också alltid inverkan på demokratin. Också valjournalistiken under riksdagsvalet 2006 har undersökts. I Kent Asps rapport *Rättvisa nyhetsmedier. Partiskheten under 2006 års medievalsval* (2006) behandlas nyhetsmediernas sätt att rapportera om valrörelsen samt studeras om mediernas rapportering var rättvis. Kent Asp har länge undersökt politik och medierna i Sverige och många av hans studier behandlar valjournalistiken. Hans verk *Medieval 2002. Partiskheten och valutgången. En studie av valrörelsens medialisering* (2003) handlar om valjournalistiken under riksdagsvalet 2002.

Valjournalistiken har alltså länge varit föremål för forskning men jag tycker ändå att även eftersvaldiskussionen i medierna är ett intressant ämne för en undersökning. Eftersom tidigare forskning har koncentrerat sig på valjournalistiken anser jag att min undersökning ger en ny synvinkel på hur medierna behandlar politiska frågor i en speciell situation. Min

undersökning deltar således för sin del i forskningen om den politiska journalistiken i Sverige. Hur tidningarna behandlar den nya politiska situationen efter riksdagsvalet och hur de olika politiska aktörerna värderas i ledarna är en intressant fråga, speciellt i den situation som den svenska politiken befann sig i efter valet 2006.

1.5 DEN POLITISKA SITUATIONEN

I det följande presenterar jag kort den politiska situationen i Sverige under den tid då ledarartiklarna i mitt material har skrivits. Jag använder Margit Silbersteins (2006a, 2006b, 2007) artiklar i nättidsskriften *Analys Norden* som bakgrundsinformation.

Före riksdagsvalet hösten 2006 hade socialdemokraterna varit vid makten i Sverige i cirka 70 år, med några avbrott. Till det här valet kom de fyra borgarpartierna, moderaterna, folkpartiet, centern och kristdemokraterna som en allians och ville på det sättet stå som ett riktigt motstånd mot socialdemokraterna. När socialdemokraterna samtidigt inte ville samarbeta med andra partier i vänsterblocket gynnade den här splittringen borgaralliansen. Borgarna vann valet och socialdemokraterna var tvungna att lämna sin plats som regeringsparti. (Silberstein 2006a.)

Borgarpartiernas allians och moderatledaren Fredrik Reinfeldt är troligen de viktigaste orsakerna till oppositionens valvinst under en tillväxtperiod. Moderaterna förklarade sig som det nya arbetarpartiet och också många som hoppades på en förändring i svensk politik röstade på moderaterna. Detta hände trots borgarnas plan att skära ned arbetslöshetsersättningarna. Sysselsättning var borgarnas huvudtema i valrörelsen och detta var en viktig orsak till framgång, samtidigt som socialdemokraternas ordförande Göran Persson inte ansåg arbetslösheten vara något viktigt tema. Röstarna var även trötta på statsministern Persson och socialdemokraterna i sin helhet och ville ha något nytt i stället. (Silberstein 2006a.)

Efter valet förväntade sig röstarna mycket av regeringen. Det krävdes snabba förändringar i politiken. Den nya regeringen koncentrerade sig på välfärdens grundområden, dvs. vård,

skola och omsorg. Den ville till exempel satsa på skolan och på det sättet förbättra elevernas kunskaper och ordningen i skolorna. Sysselsättningspolitiken blev viktig i budgeten. Regeringen ville skapa nya arbetsplatser och minska på arbetslösheten. (Silberstein 2006a, Silberstein 2006b.)

Det gick nog ändå inte som regeringen hade hoppats, utan början präglades av skandaler och massdemonstrationer mot regeringens politik. Snabbt efter valet var två ministrar tvungna att avgå på grund av avslöjanden om obetalda TV-licenser och barnflickor som hade jobbat hos dem utan att betala skatt. Också utrikesminister Carl Bildts optionsaffärer väckte en moralisk debatt och mycket kritik. Förutom detta var protesterna mot regeringens politik hårda och aggressiva. Sänkningarna av ersättningsnivån i arbetslöshetskassan och att det blev dyrare att vara med i arbetslöshetskassan har troligen väckt mest kritik och LO organiserade massdemonstrationer mot den politiken. Regeringens förnyelser innehöll emellertid även skattesänkningar samt mindre kostnader för arbetsgivare. (Silberstein 2007.)

Inom socialdemokraterna blev också förnyelserna aktuella efter valet när ordföranden och före detta statsministern Göran Persson meddelade att han skulle lämna sin plats som partiets ordförande. Det blev mycket diskussion om vem som skulle vinna partiledarvalet på våren och vara den bästa att ta platsen efter Persson. Socialdemokraterna hade svårigheter att hitta en ny ordförande eftersom många av förgrundsgestalterna i partiet inte ville efterträda Persson. (Silberstein 2007.)

2 LEDARE OCH DERAS FUNKTION

Svensk ordbok (1999:676) definierar *ledaren* som ”argumenterande tidningsartikel som uttrycker tidningens åsikt i ngn (pol.) fråga; vanl. med fast placering på ngn av de första sidorna”. Ledare publiceras alltså vanligtvis i början av tidningen. Också Heikkinen (1999:180) skriver att ledaren är en av hörnstenarna i tidningen och att dess plats på någon av de första sidorna i tidningen sällan blir förändrad. Detta berättar om vikten och auktoriteten hos ledaren (Heikkinen 1999:180). Det finns ofta många artiklar på en ledarsida men en av artiklarna är tidningens huvudledare. Ofta publiceras det också kolumner på ledarsidan.

Enligt Hedquist (1978:8) är det vanligtvis någon av tidningens huvudredaktörer som skriver ledarna. Om ledaren inte är signerad är det omöjligt att veta vem som har skrivit den. Det förekommer även ledare skrivna av experter på ett visst område. I allmänhet är ledarskribenterna professionella skribenter som kan uttrycka sig utan att deras personlighet kommer fram. De vet vad ledaren syftar till och vilka som är den primära målgruppen för ledaren. (Hedquist 1978:8.)

Enligt Nord (2001:55) uttrycker ledaren åsikter som är baserade på tidningens politiska linje. Också Jan Danell (1976:113) beskriver ledarna som ”det politiska ansiktet” i tidningen. När läsaren läser ledaren får han eller hon en uppfattning om tidningens politiska hållning (Danell 1976:113). Det är således meningen att man i ledarna uttrycker åsikter, till skillnad från nyhetsartiklarna som strävar efter objektivitet (Hedquist 1978:7). Nord (2001:57) skriver att ledartexterna skiljer sig från andra artiklar i tidningen på tre sätt: ”de är värderande, egenproducerade och politiskt konsekventa artiklar”.

Till skillnad från nyhetstexterna har ledarna alltså en värderande natur och de innehåller tydliga rekommendationer och ställningstaganden (Nord 2001:56). Det är egentligen ledarens primäruppgift att framföra åsikter och argumentera (Hedquist 1978:7). Hedquist (1978:11–12) skriver att ledarens uppgift också är att göra partiets inställning till politiska frågor bekant för läsarna. Utöver detta försöker ledaren även påverka läsarna och övertyga dem om att partiets inställningar är de rätta. Ledarens uppgift är att stärka gemenskapen mellan partiet och partiets anhängare, och dessutom skapa något slags gemenskap med de läsare som inte sympatiserar med partiet. Ibland kan ledaren också vända sig till det egna partiet för att informera om att tidningen har en viss syn på en viss fråga. (Hedquist 1978:11–12.)

Det är alltså karakteristiskt för ledarna att uttrycka åsikter som är lojala mot det egna partiet, men enligt Nords (2001:186) undersökning har partiloyaliteten i ledarna minskat under åren. Han skriver att den partipolitiska lojaliteten kan märkas i några särskilda situationer, till exempel före ett val, men ändå i betydligt mindre omfattning än tidigare (Nord 2001:186). Tidningarnas opinionsbildning i ledarna har blivit mycket mer självständig (Nord 2001:228). Nord (2001) har undersökt ledarna under riksdagsvalet 1998 och utvecklingen mot en mindre partiloyal press kan förstås ha fortsatt efter det. Situationen efter riksdagsvalet 2006 kan nog

tänkas vara en politiskt ganska speciell situation med hög politisk intensitet och därför kan det antas att det ändå finns partilojala inslag i ledarna.

Enligt McNair (2007:69), som skriver om tidningarna i Storbritannien, bedriver speciellt kvällstidningarna mycket öppet propaganda mot den andra politiska parten, använder en sensationshungrig synvinkel och förvänder till och med fakta. Morgontidningarna har en mer genomtänkt stil (McNair 2007:69). Knuuttila (1995:42) skriver att den politiska debatten i Sverige är ganska diskret. Det används alltså ytterst sällan rena utskällningar eller hårda kritiseringar i press (Knuuttila 1995:42). Man kan nog ändå anta att det också i Sverige i kvällstidningen Aftonbladet används mer provocerande språk och ordval än i Svenska Dagbladet.

Ledaren ska för det första beskriva och presentera åsikterna och för det andra påverka läsarna. Det är alltid meningen att ledaren ska framkalla något slags ställningstagande hos läsaren (Hedquist 1978:12). I min undersökning koncentrerar jag mig på den första uppgiften som ledarna har, dvs. hur åsikter och attityder presenteras, och hurdana attityderna är. Outi Knuuttila (1995) har i sin pro gradu-avhandling koncentrerat sig på den andra uppgiften, dvs. påverkningsmedel.

3 RUBRIKERNAS FORM OCH FUNKTION

Enligt Pettersson (2003:11) är en *rubrik* ”en fristående, kort text som beskriver och introducerar en efterföljande text”. Åkermalm (1965:11) konstaterar att rubrikerna blir mer lästa än själva artiklarna i tidningen. Om rubriken är intressant är det mer sannolikt att läsarna läser också själva artikeln (Pettersson 2003:11). Det räcker ändå inte att bara vara intressant och lockande. Rubriken måste också verkligen täcka innehållet i det följande textavsnittet. (Pettersson 2003:117.)

Enligt Nordman (2001:221) fungerar rubriken som kontaktskapare mellan texten och läsaren. Rubriken måste locka till läsning men också styra läsarens förväntningar om vad den följande texten handlar om och hur den ska tolkas (Strömquist 2003:21–22, Nordman 2001:221).

Genom rubriken kan läsaren alltså identifiera texten. Rubriken sätter i gång förståelseprocessen. (Nordman 2001:221.) Graden av förförståelse, dvs. vad läsaren i förväg vet om ett ämne, är viktig när det gäller avkodning och förståelse av texten. Rubrikerna ska göra det möjligt för läsaren att aktivera sin förförståelse och sina minnes- och kunskapsfunktioner och komma på rätt spår när han eller hon sedan börjar läsa texten. (Strömquist 2005:130.)

När det gäller rubriker är det alltså viktigt att det klart kommer fram vad den följande artikeln handlar om. Detta påverkar rubrikens form eftersom den måste vara både informativ och kort (Strömquist 2003:21). För det första blir allt onödigt bortlämnat, dvs. artiklar och andra formord utelämnas. Också i ordböjningen föredras kortare former om det bara är möjligt. När det gäller ordbildning används gärna initialord och andra korta ord som är lätta att hantera. Sammansättningarna är intressanta inom ordbildning och de nybildas dagligen i rubrikerna. (Åkermalm 1965:24, 29, 31–32.)

Eftersom rubriken måste fungera som ett blickfång och väcka läsarens intresse är ordvalet viktigt. Det används olika metoder, t.ex. att betona en viss detalj. Ofta används väsentliga ord i artikeln eller synonymer som rubrikord. Ibland kan den mer talspråkliga och kortare varianten stå i rubriken. (Åkermalm 1965:39–42.) Överhuvudtaget ska orden vara innehållstunga, dvs. innehålla mycket information. De ska fungera som lösenord för avläsningen. (Strömquist 2005:131.) När det gäller rubriker på ledare är det alltså viktigt att orden i rubrikerna både väcker läsarens intresse och för fram den attityd och åsikt som tidningen har i en viss fråga och som också kommer fram i själva ledartexterna.

Enligt Heikkinen (2007:82) kan redan valet av rubriken uttrycka attityder. Om en viss företeelse nämns i rubriken, kan man föreställa sig att den här företeelsen enligt skribenten av texten är den viktigaste som texten innehåller. Attityderna kan komma fram genom ordningen och relationen mellan olika delar i texten. (Heikkinen 2007:82.) Det är således av stor vikt vilken företeelse som tas fram i rubriken.

Rubrikerna kan ha olika slags funktioner och syfta till att informera eller påverka läsarna på olika sätt. Paalanen (1995:27–28) citerar Walton (1973), som skriver att satserna enligt

argumentationsanalysen kan vara teoretiska, expressiva, preskriptiva eller performativa. Enligt det argumentationsanalytiska synsättet kan alltså satser, och således också rubriker, ha en informativ funktion, uttrycka skribentens attityder och värderingar eller försöka påverka läsarens beteende (Paalanen 1995:28). För att kombinera analysen av värderingar och funktioner har Paalanen (1995) gjort en indelning där det kommer fram hur informationen förmedlas i rubrikerna i tidningar och hur värderingar samtidigt uttrycks. Jag använder den här grupperingen som bas i analysen när jag studerar hur attityderna kommer fram genom de här olika funktionerna.

Grupperna är:

1. Hota med något eller beskylla någon för något
2. Berätta om något i ljusa färger, utmåla och inge hopp om något
3. Rekommendera något eller direkt befalla
4. Konstatera med rena fakta eller värderingar och fråga något
5. ”Vi berättar”-typen, ofta i samband med information som väcker läsarens nyfikenhet (behandlar och presenterar ofta händelser under en viss tidsperiod) (Paalanen 1995:31–32.)

4 ATTITYDER OCH INVERKAN AV KONTEXTEN

I det följande behandlas hur attityder kan uttryckas i form av värdeord och på vilket sätt kontexten kan påverka och föra fram attityder i enskilda ord.

4.1 ATTITYDER OCH VÄRDEORD

Svensk ordbok (1999:47) definierar *attityd* som en ”inställning till viss person el. företeelse; ofta tydligt visad”. Enligt Hellspong och Ledin (1997:167) betyder *attityd* ”vad man tänker eller tycker och känner i olika frågor”. Attityder kan yttra sig i form av värderingar som har en interpersonell karaktär. *Värdeord* riktas mot att påverka andra människor och deras attityder. Hellspong och Ledin kategoriserar värdeord i två grupper: *plusord* och *minusord*.

Med plusord kan man uttrycka gillande eller uppskattning och med minusord ogillande och avståndstagande. (Hellspong & Ledin 1997:169–170.)

Lars Melin (2003) gör en mer omfattande kategorisering av värdeord i sin bok *Manipulera med språket*. Han delar värdeord i fyra olika kategorier. Den första kategorin bildas av **rena värdeord**, dvs. ord som bara värderar och inte har någon annan betydelse, t.ex. *bra*. De här orden kan vara positiva eller negativa. Den andra kategorin består av **värdeord med dunkel betydelse**. Sådana här ord har en viss betydelse men betydelsen kan variera mellan olika människor. Någon kan till exempel tycka att någonting är *oetiskt* medan någon annan tycker att det inte är det. Den tredje gruppen innehåller orden där **saken värderas, inte ordet**. Till exempel ordet *hälsa* hör till den här gruppen, eftersom ordets betydelse ju är någonting som alla tycker om, och därför gillas även själva ordet. Här kan man bara ta hänsyn till ord som allmänt betraktas som positiva eller negativa, inte några tveksamma fall. Den fjärde gruppen består av ord där **saken är konstant men värdering ändras**. Till exempel en jurist kan kallas neutralt för *jurist* eller negativt för *lagvrängare*. (Melin 2003:44–46.)

När jag nu vill studera attityder utgår jag från Hellspong och Ledins (1997:169–170) definition av värdeord som ett uttryck för attityder, och därför studerar jag först attityder med hjälp av värdeord. Jag använder Melins (2003) kategoriseringar som bas när jag studerar enskilda ord och deras värdeladdningar. I de två första kategorierna använder Melin för det mesta adjektiv som exempelord och i de två sista kategorierna substantiv. Jag anser emellertid att även verb kan uttrycka gillande eller ogillande. Därför tar jag med en femte kategori: **verb som uttrycker gillande eller ogillande**.

4.2 HUR PÅVERKAR KONTEXTEN VÄRDELADDNINGAR?

Hedquist (1978:22) definierar *attityd* på samma sätt som Svensk ordbok: ”en viss inställning till en viss företeelse”. Med en *värdeladdad term* menar han ”en term, som uttrycker en gillande eller ogillande attityd” (Hedquist 1978:22). I definitionen av *emotiva ord* citerar Hedquist (1978:17) Hermerén (1973) som skriver att ”ord med emotiv betydelse är ord som används för att uttrycka en viss känsla eller attityd och/eller som används för att framkalla en

viss känsla eller attityd.” Enligt Hedquist kan således emotiva ord och värdeladdade termer tänkas vara synonyma begrepp när det gäller deras funktion som uttryck för attityder. Därför använder jag Hedquists teori om emotiva ord som bas när jag studerar hur kontexten påverkar värderingar och attityder.

I sina kategoriseringar av emotiva ord bygger Hedquist (1978) på Hermerén (1973) och hans definitioner av emotiv betydelse. Hedquists första grupp av emotiva ord består av ord med **permanent emotiv betydelse**. Detta betyder att ordet har en emotiv betydelsekomponent som finns fast knuten till ordets lexikaliska betydelse. Emotiv betydelse finns således alltid med. (Hedquist 1978:22.) De här orden kan betraktas som värdeord. Det finns emellertid också ord som är lexikaliskt neutrala men som i en viss kontext kan få emotiv betydelse (Hedquist 1978:22). Sådana ord kallar Hedquist för ord med **ockasionellt emotiv betydelse**. När det är fråga om sådana här ord måste man också studera varför en emotiv betydelsekomponent läggs till, inte bara konstatera att en sådan komponent finns. (Hedquist 1978:22–23.)

Det är alltså så att även ord som normalt inte har någon värdering eller emotivitet i sig kan få en värderande karaktär i vissa kontexter. Hedquist delar dessa kontexter i tre kategorier:

- 1) kontexten i stort emotiviserar ordet eller uttrycket
- 2) ett enskilt ord eller uttryck emotiviserar ett annat ord eller uttryck
- 3) ordet eller uttrycket emotiviseras med typografiska medel eller genom val av skiljetecken

Det är således inte bara värdeord som kan ha en värderande funktion utan även normalt neutrala ord kan tillfälligt innehålla en emotiv komponent. (Hedquist 1978:125.)

När det gäller den första kategorin är det kontexten i stort sett och därmed också utomspråklig kontext som kan påverka ett ord så att det tillfälligt uttrycker gillande eller ogillande. Om meningen står i en tidning som man vet har en viss inställning i någon fråga kan ett ord i meningen få en emotiv betydelse. Vetskap om avsändaren kan alltså påverka. (Hedquist 1978:126.)

Den andra kategorin innehåller olika underkategorier beroende på vilket förhållande det emotiviserade ordet har till det emotiviserande ordet. Det är alltså fråga om sådana fall där ett ord eller uttryck tillfälligt får en emotiv komponent eftersom det påverkas av ett annat ord eller uttryck i den omedelbara kontexten. Den här emotiviseringen kan ske genom *samordning*, där ett neutralt ord samordnas med ett emotivt ord, vanligtvis genom att koppla dem samman med ordet *och*. Det här gäller till exempel när det är fråga om ordlistor. Emotiviseringen kan också ske genom *karaktisering* vilket innebär att en avsändare väljer ett emotivt ord och därmed uttrycker gillande eller ogillande över ett annat ord eller uttryck. Detta kan till exempel hända med hjälp av adjektiv eller adverb (t.ex. *rätta lösningar* eller *alltför gammalt*). (Hedquist 1978:130–132.)

Den tredje underkategorin är emotivisering genom *precisering*. Med precisering menar Hedquist (1978:136) ”en process, där det preciserande ordet eller uttrycket talar om vilket som i det aktuella uttrycket är det preciserande ordets semantiska tillämpningsområde”. Därmed blir hela uttrycket ett uttryck för gillande eller ogillande. I sådana här fall är det ofta fråga om verbaluttryck, t.ex. *bekämpa arbetslöshet*. Eftersom det är något negativt man *bekämpar*, uppfattas verbet som positivt. (Hedquist 1978:136.) Den fjärde underkategorin är emotivisering genom *motsatsställning*, där ett neutralt ord ställs upps mot en motsats som vanligen innehåller en värdering. Därefter får också det annars neutrala ordet en värderande komponent i sig. (Hedquist 1978:138.) Utöver detta behandlar Hedquist (1978:139–140) *övriga* fall, där skribenten av texten direkt berättar vad han eller hon anser om en viss fråga.

Hedquists tredje huvudkategori innehåller sådana fall där ordet eller uttrycket emotiviseras med typografiska medel eller genom val av skiljetecken. Hedquist skiljer mellan tre metoder för detta: versaler, utropstecken eller citationstecken. (Hedquist 1978:140.)

5 ATTITYDERNA I RUBRIKERNA

I det följande behandlar jag mitt material med hjälp av teorier presenterade ovan och försöker därmed få fram en helhetsbild om olika sätt som används för att uttrycka attityder i rubriker samt om hurdana attityderna är. Jag vill betona att i många fall kunde vissa ord och rubriker

också ställas i en annan kategori, och det finns inte ett enda rätt svar på en sådan här kategorisering. Min analys syftar till att beskriva attityderna i rubrikerna samt ge en helhetsbild och genom den svara på frågorna som jag har ställt i början av avhandlingen. Jag markerar värdeladdade ord i rubrikerna med **fetstil**. Plusord markeras med ett plus (+) efter rubriken och minusord med ett minus (-).

5.1 VÄRDEORD I RUBRIKERNA

Man kan hitta ganska många värdeord i rubrikerna i mitt material. I det följande behandlar jag i en kvalitativ analys de värdeord i rubrikerna som jag anser vara de klaraste och viktigaste som uttrycker för attityder mot regeringen eller oppositionen. Flera exempel på värdeord, t.ex. orden som används i fler rubriker än bara en, finns i bilaga 2. Där finns också sådana värdeord som inte uttrycker någon direkt värdering mot regeringen eller oppositionen och därför inte är viktiga när det gäller att få fram de attityder som jag har till syfte att reda ut. Här måste man således också ta hänsyn till i vilken *kontext* ordet används. Jag gör inte någon kvantitativ analys av värdeord eftersom jag anser att man kan få mer information med en kvalitativ undersökning.

Rubrikerna i AB innehåller inga **rena värdeord**. I SvD används några gånger rena värdeord i rubriker som behandlar regeringens arbete. Det är fråga om positiva värdeord, dvs. ordet *bra* och olika former av det. Man kan anta att rena värdeord troligen kan betraktas som ganska ”tomma” eftersom de inte innehåller någon annan information än värderingen. Därför används de kanske inte så mycket i rubrikerna, eftersom man i rubriken ofta måste kunna uttrycka kort ganska många uppgifter.

SvD20 Jobbavdraget är **bra** och ger mersmak (+)

När det gäller **värdeord med dunkel betydelse** finns det ett par exempel i båda tidningarna.

AB11 Odells **brutala** bostadspolitik (-)

SvD5 **Rimligt** budskap i rosa från Anders Borg (+)

SvD13 Gör inte kulturpolitiken **spelberoende** (-)

De här orden är sådana som har en betydelse och som klart är antingen positiva eller negativa. Någonting som betraktas som *brutalt* (AB11) eller *rimligt* (SvD5) av någon är ändå kanske inte det för någon annan. Det är sannolikt att SvD inte skulle uttrycka likadana attityder till ministerns bostadspolitik som AB gör (AB11). Om någon eller något betraktas som *spelberoende* (SvD13) uppfattas det väl allmänt som ett uttryck för ogillande.

I många rubriker i båda tidningarna finns det **ord där saken som ordet syftar på värderas, inte själva ordet**. Sådana ord kan väcka positiva eller negativa känslor hos läsaren och meddela gillande eller ogillande. Det är iögonenfallande att sådana här ord oftast är negativa i AB medan det används mer positiva ord i SvD.

AB4 **Löggen** är Carl Bildts (-)

AB9 **Ovillighet** gör valet (s)vårare (-)

AB15 Ett år fyllt av **skandaler, arbetslöshet** & Reinfeldt (- -)

AB18 M har **dubbla ansikten** i EU (-)

SvD2 Glöm inte att det finns ett **glädjebud** (+)

SvD4 **Dugligheten** kan få sin **chans** nu (+ +)

De här orden lyfter fram positiva eller negativa företeelser som kan kopplas med regeringen eller oppositionen. Rubriken AB15 innehåller negativa ord som man kopplar med regeringen. *Skandaler* syftar på avgångna ministrar och andra händelser kring regeringen som har väckt mycket uppmärksamhet. *Arbetslöshet* däremot är ett stort problem i samhället och var det viktigaste temat i valrörelsen. I AB4 kopplas det negativa ordet *löggen* direkt till minister Bildt. Det är inte heller bra att ha *dubbla ansikten* som tidningen anser att moderaterna har (AB18). I AB9 tar tidningen upp en negativ företeelse inom socialdemokraterna, nämligen en allmän *ovillighet* att efterträda Göran Persson som ordförande. Det finns således ett exempel i AB på ett negativt ord som kan kopplas samman med ”det egna partiet”, medan det inte finns sådana exempel i SvD som använder positiva ord. SvD2 talar om ett *glädjebud* som regeringen har att bjuda inom sysselsättningspolitik. SvD4 lyfter fram *dugligheten* som enligt rubriken kan få en ny roll och *chans* nu när den nya regeringen har makten.

Det används också **värdeladdade substantiv för företeelser som annars oftast nämns med ett neutralt begrepp.**

AB6 Öppna inte för **lönedumpning** (-)

I rubriken AB6 syftar ordet *lönedumpning* på arbetskraftsinvandring. Med det här ordet lyfts fram de negativa sidor som arbetskraftsinvandringen möjligen innebär och kritiserar de planer som regeringen har utarbetat.

I båda tidningarna används **verb som uttrycker gillande eller ogillande**. I AB är de här verben negativa medan de i SvD mestadels är positiva. De flesta av de negativa verben i AB syftar på regeringens handlingar, och också SvD använder verben oftast i samband med regeringen.

AB2 Tänker centern **svika** klimatet? (-)

AB19 Kwast **sopar under mattan** (-)

SvD8 Vinst som drivkraft **fungerar** även i vården (+)

SvD9 Arbete för fler i arbete **lönar sig** (+)

SvD11 Alltmedan arbetarrörelsen **protesterar** (-)

SvD23 Expedition Reinfeldt **firar** hundra dagar (+)

I AB2 beskylls centerpartiet för negativa handlingar i klimatfrågan. I rubriken AB19 har beskyllningen att göra med minister Carl Bildts optionsaffärer och sättet att behandla dem. SvD använder positiva verb i samband med regeringens handlingar och sysselsättningspolitik (SvD8 och SvD9) och verbet *firar* i SvD23 skapar en positiv bild av de hundra dagar som regeringen har varit vid makten. SvD11 behandlar däremot oppositionen och använder ett negativt verb *protesterar* om oppositionens handlingar.

5.2 INVERKAN AV KONTEXTEN PÅ ENSKILDA ORD OCH UTTRYCK

I mitt material finns det exempel på sådana fall där **kontexten i stort sett ger ett ord eller ett uttryck en gillande eller ogillande värdeladdning**. Det är ju fråga om ledare i två politiskt inriktade tidningar och därför finns det ofta i bakgrunden attityder som inte kommer fram om man inte är medveten om tidningens politiska karaktär. Det är negativa attityder som klarast kommer fram när man tar hänsyn till kontexten.

AB12 Bilen styr – i **alliansens** Sverige (-)

AB16 **Systemskifte** på 100 dagar (-)

SvD11 Alltmedan **arbetarrörelsen** protesterar (-)

SvD18 Måtte **tsunamibanden** ge oss klara besked (-)

I AB12 används ordet *alliansen* föraktfullt i samband med klimatfrågan. *Alliansens Sverige* konstateras vara något som låter bilar förorena omgivningen. Den borgerliga alliansen är något som allmänt kritiserats i tidningen och anses ha orsakat försämringar i landets politik. På grund av en viss politisk förhållning har ordet *alliansen* alltså en negativ värdeladdning i tidningen. *Systemskifte* (AB16) är ett begrepp som socialdemokraterna använder när det gäller förnyelserna i regeringens sysselsättningspolitik. I en socialdemokratisk tidning innehåller den således en negativ värdeladdning eftersom tidningen inte anser de här stora förändringarna vara positiva.

I en borgerlig tidning får däremot *arbetarrörelsen* en negativ klang och satsen innehåller också ett negativt verb *protesterar* (SvD11). *Tsunamibanden* (SvD18) kan också betraktas som något negativt i det här sammanhanget. Ordet syftar på banden som innehåller information om den före detta regeringens kritiserade handlingar i tsunamifrågan. I en borgerlig tidning kan således *tsunamibanden* tänkas vara ett ord som framkallar negativa attityder mot socialdemokraterna. Det är alltså ett negativt besked om socialdemokraterna och deras handlingar som rubriken antar att tsunamibanden ger.

Rubrikerna ovan är exempel på situationer där det är avsändaren som påverkar ordets värdeladdning. Kontexten kan emellertid påverka också på ett annat sätt. I rubrikerna AB8 och AB14 är det fråga om en sådan här situation.

AB8 Moderat politik lika **grå** som förr (-)

AB14 Beredskapen som **försvann** (-)

Fast verbet *försvinna* (AB14) kan uppfattas som ett negativt verb innehåller det egentligen inte några värdeladdningar. I en sådan här kontext ger den emellertid rubriken en ogillande karaktär. Ledaren handlar om Sveriges krisberedskap som tidningen anser ha försvunnit efter den nya regeringens förnyelser. Därmed uttrycker verbet *försvann* en ogillande och kritiserande attityd i det här sammanhanget. Detsamma gäller adjektivet *grå* (AB8) som ju normalt är namnet på en färg men som i det här sammanhanget syftar på moderaternas politik som anses förorena omgivningen.

I mitt material finns det bara en rubrik som kan tänkas innehålla en **emotivering genom samordning**. I ledare används således inte så ofta rubriker som innehåller något slags ordlista.

AB15 Ett år fyllt av skandaler, arbetslöshet & **Reinfeldt** (-)

Här sammanställs statsministern Reinfeldt med *skandaler* och *arbetslöshet* som innehåller en negativ komponent i sig. Läsaren får ett intryck att *Reinfeldt* också är något negativt. Detta intryck påverkas emellertid också av den allmänna kontexten. Om rubriken stod i en borgerlig tidning skulle namnet *Reinfeldt* säkert inte direkt uppfattas som något negativt. I en socialdemokratisk tidning har namnet på den borgerliga statsministern däremot en negativare ton.

Det finns några exempel på **emotivering genom karakterisering** i mitt material. I sådana här fall finns det ett ord som på något sätt karakteriserar ett annat ord och ger också det en värdeladdad karaktär.

AB2 Tänker centern svika **klimatet**? (+)

AB8 Moderat politik lika grå som förr (-)

AB11 Odells brutala **bostadspolitik** (-)

SvD5 Rimligt **budskap** i rosa från Anders Borg (+)

I AB2 ger verbet *svika* ordet *klimatet* en ytterst värdefull karaktär. *Klimatet* är någonting som absolut borde skyddas och nu tänker regeringspartiet *svika* det. Moderat politik beskrivs vara *lika grå som förr* (AB8) och där är det adverbet *lika – som förr* som karakteriserar adjektivet. Läsaren får ett intryck att politiken inte är miljövänlig och inte heller har varit det tidigare. I AB11 påverkar adjektivet *brutal* så att hela *bostadspolitiken* får en negativ karaktär medan *budskapet* i SvD5 får en positiv karaktär. Jag anser nog att i sådana här fall är det bara fråga om att mer noggrant granska rubriker som innehåller värdeord. Till exempel adjektiven i AB11 och SvD5 har ju betraktats redan i samband med värdeord med dunkel betydelse (se s.23–24) och jag tycker att emotivering genom karakterisering inte ger så mycket ny information om attityderna i det här fallet utan bara förstärker den gillande eller ogillande värderingen som värdeordet uttrycker.

I SvD finns det ett exempel på **emotivering genom precisering**.

SvD14 Mats Odell klarar ett **större** betning (+/-)

Ordet *betning* preciserar adjektivet *större*. Det handlar om hur många statliga företag som borde säljas, och tidningen anser att det finns mer som borde göras. Ordet *betning* preciserar vad ordet *större* betyder i det här fallet, dvs. att det syftar på ett större och på sätt och vis viktigare arbete som kunde göras. Jag tycker emellertid att inte heller emotivering genom precisering är så avgörande när det gäller den allmänna attityden som kommer fram i rubriken.

Det finns inga klara exempel på **emotivering genom motsatsställning** i mitt material. Det finns ett exempel på **emotivering med typografiska medel** i AB som använder versaler för att understryka ett negativt ord. Sådana här typografiska medel är troligen inte så vanliga i rubriker på ledarartiklar.

5.3 RUBRIKERNAS FUNKTIONER OCH VÄRDELADDNINGAR

I det följande presenterar jag rubrikerna enligt Paalanens (1995) kategorier (se s.19) i fråga om rubrikernas funktioner och värderingar. Listan på rubrikerna indelade i kategorierna finns i bilaga 3.

Tabell 1. Rubrikerna indelade i Paalanens (1995) kategorier av funktioner och värdeladdningar.

	Hota med något eller beskylla någon för något	Berätta om något i ljusa färger, utmåla och inge hopp om något	Rekommendera något eller direkt befalla	Konstatera med rena fakta eller med värderingar och fråga något	”Vi berättar”-typen	
AB	7 (35%)	0 (0%)	2 (10%)	9 (45%)	2 (10%)	20
SvD	0 (0%)	3 (12,5%)	7 (29,2%)	14 (58,3%)	0 (0%)	24
	7	3	9	23	2	44

I AB används ganska mycket rubriker där det **hotas med något eller någon direkt beskylls**. De här rubrikerna innehåller negativa attityder till regeringen eller någon enskild minister. Det finns inga rubriker som skulle beskylla oppositionen. Några rubriker uttrycker klart en beskyllning mot regeringen (t.ex. AB17), medan det i några fall är fråga om andra än regeringen eller ministrarna men som ändå syftar på att uttrycka en ogillande attityd till regeringen (t.ex. AB19). Beskyllningen kan uttryckas till exempel med hjälp av negativa verb (*sviker, sopar under mattan*).

AB17 Regeringen sviker vuxenutbildningen

AB19 Kwast sopar under mattan

I mitt material finns det inga rubriker i SvD som skulle höra till gruppen 'hota med något eller beskylla någon för något'. I SvD används alltså inte rubriker som direkt skulle beskylla någon. Däremot finns det tre rubriker i SvD som har en positiv ton och **berättar om något i ljusa färger**. Alla de här rubrikerna berättar om regeringen och dess arbete. SvD4 är ett bra exempel på en rubrik som har en positiv ton. Den skapas genom att använda positiva substantiv (*dugligheten, chans*) och också genom att syfta på framtiden.

SvD4 Dugligheten kan få sin chans nu

I SvD används mer rubriker där **någonting rekommenderas eller någon befalls**. Det finns nog ett par exempel också i AB. För det mesta riktas de här rekommendationerna eller befallningarna till regeringen (t.ex. AB1). I SvD finns det emellertid ännu fler rubriker som ger råd till regeringen och beordrar den att inte göra något som uppfattas som negativt (t.ex. SvD13). Här finns ett bra exempel på att kontexten påverkar inte bara enskilda ord utan också hur rubriken som helhet ska uppfattas. Orderna som rubrikerna i SvD innehåller kan uppfattas mer som informativa råd till det egna partiet och kanske inte så starka och negativa som ordena i AB. Det finns också rekommendationer till regeringen att komma ihåg de positiva aspekterna i situationen (SvD2).

AB1 Rör inte a-kassan

SvD2 Glöm inte att det finns ett glädjebud

SvD13 Gör inte kulturpolitiken spelberoende

I båda tidningarna är ungefär hälften av rubrikerna sådana som **konstaterar med rena fakta eller värderingar eller frågar någonting**. De här rubrikerna är ofta ganska neutrala (t.ex. SvD7) eller kan innehålla positiva (SvD8) eller negativa (AB14) värdeladdningar. Frågeformen ger en rubrik ett slags värderande karaktär, och sådana rubriker kan uppfattas som negativa till regeringen (AB3) eller socialdemokraterna (SvD10). Annars är det till exempel verb (SvD8 *fungerar*) som kan ge rubriken en gillande eller ogillande värdeladdning.

AB3 Dags att gå Leijonborg?

AB14 Beredskapen som försvann

SvD7 Nu mer än någonsin är goda råd globala

SvD8 Vinst som drivkraft fungerar även i världen

SvD10 Partiledarvalet drar ihop sig till vadå?

I båda tidningarna finns det exempel på rubriker som innehåller en mer eller mindre negativ värdeladdning mot "det egna partiet". När man granskar till exempel rubriken AB13 som helhet kan man tänka sig att den på något sätt uttrycker en ogillande attityd till socialdemokraterna och kritiserar den svårighet som har uppstått i att hitta en ny partiledare. När man studerar den allmänna värderingen som rubriken uttrycker måste man alltså också ta hänsyn till kontexten. Det gäller också till exempel rubriken SvD22 som kritiserar regeringen för att låta Landsorganisationen styra för mycket. Rubriken kan alltså uppfattas som negativ även om den inte innehåller ett speciellt negativt värdeord.

AB13 På jakt efter en partiledare som försvann

SvD22 Det är inte bara LO:s svenska modell

Rubriken SvD6 uttrycker inte direkt någon negativ eller positiv attityd till regeringen eller oppositionen men när man granskar den i sitt sammanhang får den en värdeladdning. Den behandlar skolsystemet vilket har varit en viktig fråga i eftervalsdiskussionen. Rubriken uttrycker samma åsikt som skolministern i den nya regeringen har. Nu ska skolan börja kontrollera eleverna och deras kunskaper vilket inte var fallet tidigare när socialdemokraterna var i regeringen. På det sättet uttrycker rubriken en positiv attityd till regeringen och på samma gång kritiserar den den före detta regeringen. Rubriken SvD16 kunde först uppfattas som negativ till regeringen. Rubriken syftar ändå på att positivt behandla statsministerns jultal och hans sätt att tala om utanförskapet i stället för att lova människor pengar, dvs. ge "julklappar". Också här kan man se att man måste ta hänsyn till sammanhanget när man analyserar rubrikerna. Det är inte heller alltid så att rubriken klart skulle uttrycka vad den följande texten handlar om.

SvD6 Skolan ska stå för kunskapskontroll

SvD16 Det är inte fler klappar vi behöver

I AB finns det ett par exempel på rubriker som representerar **”vi berättar”-typen**. De här rubrikerna står före ledarartiklarna som syftar på att ge en helhetsbild av händelserna under en viss tidsperiod (t.ex. AB16). Rubrikerna innehåller en ogillande värdeladdning mot regeringen.

AB16 Systemskifte på 100 dagar

5.4 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION OM RUBRIKERNA

I rubrikerna används det värdeord av många slag, vilket är naturligt när man tänker på ledarens uppgift att uttrycka åsikter och argumentera för eller mot en viss företeelse. Det är karakteriserande för tidningarna att värdeorden i AB för det mesta är negativa, medan de i SvD oftast är positiva. Värdeorden syftar mest på regeringen och dess åtgärder, eftersom regeringen står i fokus mer än oppositionen. Värdeorden förmedlar oftast inte bara en värdering utan också något annat slags information i form av värdeord med dunkel betydelse eller substantiv som syftar på en företeelse som allmänt gillas eller ogillas. Med hjälp av sådana här substantiv kan man lyfta fram en negativ eller positiv företeelse som kopplas samman med regeringen eller oppositionen. Attityderna uttrycks ofta också med hjälp av verb som har en gillande eller ogillande karaktär. Därmed kan man ta fram till exempel något positivt eller negativt som regeringen eller oppositionen gör (t.ex. *fira*, *svika*).

När det gäller inverkan av kontexten är det kontexten i stort sett som mest påverkar de enskilda orden och de attityder som därmed kommer fram. Som det konstaterades ovan är det oftast just i tidningarna med en viss politisk karaktär som kontexten och avsändaren kan skapa en värdeladdning, om man vet att avsändaren har en viss inställning till företeelsen som det handlar om. Detta kommer också fram i mitt material. Speciellt ord som syftar på den andra parten, t.ex. *alliansen* eller *arbetarrörelsen*, får en negativ värdeladdning genom att de används i en viss tidning med ett visst synsätt. Utöver enskilda ord påverkar kontexten också rubriken i sin helhet så att t.ex. en rubrik som inte innehåller något negativt värdeord ändå kan uppfattas negativt när man känner till kontexten och situationen som rubriken syftar på.

Helhetsbilden av rubrikerna stämmer med hypotesen som jag ställde i början av avhandlingen. Attityderna i AB är allmänt negativa till regeringen medan de i SvD är mer positiva. I AB finns det många rubriker som innehåller direkta beskyllningar mot regeringen medan SvD ibland beskriver regeringen och dess arbete i mycket ljusa färger och lyfter fram positiva sidor i regeringens arbete. I SvD finns det emellertid också överraskande många rubriker som uttrycker en order av något slag eller en rekommendation till regeringen eller som på något annat sätt kan uppfattas som lite negativa. Kanske beror det på den allmänna kritiken som regeringen har fått? Troligtvis är SvD inte heller så nöjd med alla lösningar som regeringen har kommit till och vill informera regeringen om sina åsikter. I SvD finns det också rubriker som kritiserar socialdemokraterna, men oppositionen behandlas i allmänhet ganska sällan i rubrikerna i någondera tidningen.

På grund av den här analysen av rubrikerna tror jag att det bästa sättet att studera attityder i textstycken är att först ta hänsyn till större enheter, dvs. rubrikerna eller satserna i sin helhet och deras funktioner. Därefter kan man noggrannare analysera på vilket sätt attityden egentligen skapas språkligt genom att granska enskilda värdeord och inverkan av kontexten. Värdeord har en stor roll i att uttrycka attityder och ta fram värdeladdade aspekter och händelser. Det är ändå viktigt att komma ihåg att det inte är bara värdeord som förmedlar attityder utan man måste ta hänsyn till både helheten och enskilda delar i rubrikerna.

Av Hedquists (1978) kategorier (se s.21–22) är det egentligen bara kontexten i stort sett som har en stor inverkan på attityderna. Som sagt påverkar den både enskilda ord och också hur rubriken uppfattas som helhet. Andra kategorier presenterade i Hedquists teori behandlar emotivitet egentligen i bara enskilda ord; det är ju emotiva *ord* som Hedquist har som syfte att behandla i sin undersökning. Som jag konstaterade i analysdelen har de här emotiviseringarna ofta inte så stor inverkan på den attityd som rubriken i sin helhet förmedlar. Jag tycker ändå att de kan användas i en noggrann analys, och allmänt kan Hedquists teori användas som bas när inverkan av kontexten studeras.

Till slut diskuterar jag några faktorer som jag tänker kan ha en inverkan på attityderna i rubrikerna. En aspekt som påverkar attityderna och sättet att uttrycka dem är tidningens karaktär av morgontidning eller kvällstidning. SvD är en morgontidning medan AB är en

kvällstidning. Skillnaden mellan tidningarna kommer fram redan när det gäller formen på rubrikerna. Rubrikerna i AB är i genomsnitt klart kortare än rubrikerna i SvD. Man kan alltså tänka sig att orden i AB kanske är mer innehållstunga och slagkraftiga medan det i SvD används en mer analytisk stil.

Tabell 2. Rubrikerna indelade enligt antalet ord

	Rubriker med 3–4 ord	Rubriker med 5–6 ord	Rubriker med 7–8 ord
AB	12	6	2
SvD	2	13	9

Att rubrikerna i AB innehåller mer negativa värdeord och uttrycker beskyllningar kan alltså också bero på tidningens karaktär av kvällstidning. Kvällstidningarna måste ju försöka sälja tidningen varje dag och detta påverkar språket som används i dem. Fast det viktigaste troligen är förstasidesrubrikerna sätter tidningens karaktär sin prägel också på ledarrubrikerna. Här kan man alltså se en likadan tendens som enligt McNair (2007:69) finns i kvällstidningarna och morgontidningarna i Storbritannien, dvs. en mer sensationshungrig synvinkel i kvällstidningarna.

När jag har analyserat rubrikerna har jag lagt märke till att även bilderna har en stor inverkan på hur rubrikerna uppfattas. Eftersom jag i den här avhandlingen vill koncentrera mig på rubrikerna och texterna kan jag ändå inte fördjupa mig i hur bilderna inverkar, men jag tycker att det skulle vara ett bra ämne att undersöka vidare. Bilder kan ju mycket effektivt förmedla attityder och speciellt i samband med text kan de styra läsarens attityder och förståelse. Om det till exempel publiceras en rolig bild av någon politiker i samband med en ledare kan läsaren bara genom att titta på bilden få en uppfattning om ett rätt ironiskt förhållningssätt till politikern i tidningen. Därefter kan läsaren tolka också rubriken på ledaren på samma sätt, med den ironiska tonen i bakgrunden. Bilderna styr läsarens uppfattning både om ledarens tema i allmänhet och om attityden som finns bakom texten.

6 ATTITYDERNA I TEXTERNA

I den följande analysen av ledartexterna gör jag först en indelning av texterna enligt den dominerande tonen i dem. Jag använder samma idé som Paalanen (1995) och kategoriserar texterna enligt de olika funktionerna som de har. Tanken om funktionerna baserar sig på Paalanens kategorier som jag använde i rubrikanalysen. Jag formar ändå kategorierna fritt utgående från mitt material och försöker på det sättet beskriva de dominerande tonerna och attityderna i texterna.

Liksom Paalanen (1995:46) har jag som syfte att indela texterna i grupper som förmedlar information till läsaren på olika sätt. Genom den här grupperingen vill jag få fram en helhetsbild om de primära attityderna som ledarna uttrycker. Paalanen (1995) har grupperat texterna enligt den dominerande tonen som ingresserna på texterna innehåller. Jag försöker granska texterna som helhet, inte bara ingresserna. Det kan tänkas vara fråga om *vinklingar* enligt Hvitfelts (1985:28) definition. Vinklingarna betyder ett urval av händelser i en text samt textens sätt att koncentrera sig på en viss detalj (Hvitfelt 1985:28). Man kan tänka sig att ledarna väljer att ägna sig åt vissa teman och händelser och koncentrera sig på vissa detaljer för att föra fram en sådan bild av händelserna som enligt tidningen är den rätta. Genom att förstora en enskild detalj och bilda texten med den här detaljen som utgångspunkt kan ledarna uttrycka attityder.

Efter grupperingen av texterna gör jag två fallstudier och försöker komma fram till på vilket sätt attityderna i de här olika textgrupperna egentligen kommer fram. Jag analyserar en text från båda tidningarna med hjälp av frågeställningarna från den ideologikritiska metoden och de språkliga kategorierna som jag använde också i rubrikanalysen. På det sättet vill jag beskriva och ge ett intryck om på vilket sätt attityderna förmedlas genom både den ideologiska hållningen i bakgrunden och de språkliga medlen.

6.1 KATEGORISERINGEN AV TEXTERNA ENLIGT ATTITYDERNA

I det följande indelas texterna i grupper enligt texternas tema och den dominerande attityden i dem. Med hjälp av sådan här kategorisering kan man få fram ganska mycket information om hurdana attityder tidningarna i stort sett uttrycker. Vesa Heikkinen (2007:78) skriver att det mest grundläggande uttrycket för attityder är i vilket tema, i vilket syfte och i vilken situation man bestämmer sig att skriva en text. Bara valet av ämne lyfter alltså fram attityder på ett grundläggande sätt. Genom att studera temat och funktionen hos ledarna är det möjligt att finna de partiljala inslagen i ledarna, som också Nord (2001) har studerat. Listan på texterna indelade i kategorier finns i bilaga 4.

6.1.1 Attityderna i Aftonbladet

Ledarna i AB kan indelas i fem olika grupper enligt den dominerande tonen i dem och funktionerna som de har.

Tabell 3. Ledarna i AB indelade i grupper enligt funktionen.

Funktionen	Antalet ledare
Beskylla regeringen för något och kritisera den i någon speciell fråga	8
Behandla regeringens arbete efter valet och kritisera det som helhet	2
Beskylla någon enskild minister för något	4
Kritisera regeringen och jämföra den med socialdemokraterna	2
Behandla socialdemokraterna och fackrörelsen och ge råd till dem	4

Den största gruppen innehåller åtta ledare. Gemensamt för dem är att de **beskyller regeringen för något och kritiserar den i någon speciell fråga**. Ledaren AB1 koncentrerar

sig på att kritisera regeringen för a-kassereformen. AB2 är kritisk till regeringens handlingar i klimatfrågan. AB5 uttrycker negativa åsikter om regeringens arbetsreformer. Moderaternas klimatpolitik får ett negativt omdöme i ledaren AB8. I ledaren AB10 är det regeringens sysselsättningspolitik som får kritik. AB11 förhåller sig negativt till regeringens bostadspolitik. I ledaren AB17 kritiseras regeringens vuxenutbildningspolitik för hur den missgynnar människor som också annars har det svårt. AB18 är kritisk till moderaterna som tycks ha dubbla ansikten i politiska frågor. Positiva kommentarer till regeringen är ytterst få i de här ledarna. Deras funktion är att kritisera regeringen och lyfta fram och kommentera förnyelserna som regeringen har börjat göra efter valet. Speciellt regeringens sysselsättningspolitik och klimatpolitik får negativa omdömen.

Två ledare, AB15 och AB16, **behandlar regeringens arbete efter valet och kritiserar det som helhet.** Båda de här ledarna har som syfte att konkludera regeringens arbete under en viss tidsperiod. De tar fram regeringens misslyckanden och skandalerna och de negativa konsekvenserna av reformerna. Något positivt om regeringen ingår inte i texterna. Socialdemokraterna nämns inte heller ofta, fast i AB15 diskuteras det kring socialdemokraternas misslyckande i valet.

En grupp består av fyra ledare som **beskyller någon enskild minister.** Ledaren AB3 behandlar folkpartiets spionskandal, dvs. folkpartisternas dataintrång hos socialdemokraterna. Folkpartiets partiledare Lars Lejonborg får hård kritik och enligt ledaren borde han avgå. I ledaren AB4 är det utrikesminister Carl Bildt som får kritik. Socialdemokraternas Lars Danielsson försvaras i texten, fast det nog medges att han också har gjort fel. AB6 behandlar däremot arbetskraftsinvandring till Sverige och ledaren innehåller negativa åsikter speciellt om migrationsminister Tobias Billström. Ledaren AB19 koncentrerar sig på Carl Bildts optionsaffärer och kritiserar också överåklagaren Christer van der Kwast för att ställa in förundersökningen. Genom de här ledarna vill AB alltså ta ställning till enskilda ministrars arbete, inte bara regeringen som helhet.

Två ledare **kritiserar regeringen och jämför den med socialdemokraterna.** AB12 förhåller sig negativt till moderaternas klimatpolitik och tar fram den socialdemokratiska regeringens framgångsrika klimatstrategi. I AB14 jämförs Sveriges krisberedskap under den

här regeringstiden med den socialdemokratiska. Regeringen beskylls för att inte ha vidtagit åtgärder för att förbättra krisberedskapen. Den jämförs med s-regeringen som enligt texten trots tsunamikatastrofen gjorde bra jobb under sin regeringstid.

Den femte gruppen består av fyra ledare som **behandlar socialdemokraterna och fackrörelsen och ger råd till dem**. Ledaren AB7 behandlar fackets handlingar i positiv ton. AB9 handlar om socialdemokraterna och deras svårigheter att hitta en ny ordförande. Det finns lite kritik i texten men för det mesta diskuteras sakfrågor. AB13 behandlar samma ämne, socialdemokraternas partiledarval, och ger råd till socialdemokraterna. Ledaren AB20 behandlar Göran Persson som lämnar sin plats som ordförande. Persson får lite kritik och några av hans misslyckanden tas fram, men han beröms också för förnyelserna som han har gjort. Regeringen kritiseras även i den här ledaren.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att de flesta av AB:s ledartexter behandlar regeringen och dess misslyckanden. Till och med 16 av ledarna har som sin funktion att på något sätt kritisera regeringen. Både regeringen som helhet och enskilda ministrar kritiseras. Ledare som skulle ha en positiv ton till regeringen finns inte. Socialdemokraterna behandlas i några av ledarna. Regeringen jämförs med den socialdemokratiska regeringen som tycks ha lyckats bättre i sin politik. Socialdemokraterna får råd i sitt val av en ny ordförande och de får också lite kritik, men i allmänhet är texterna som behandlar socialdemokraterna positiva. Det finns ändå inte texter som skulle enbart berömma och prisa socialdemokraterna, utan texterna som behandlar dem är ganska neutrala och oftast innehåller de också kritik mot regeringen. Regeringen är alltså den parten som klart står i fokus i ledarna i AB.

6.1.2 Attityderna i Svenska Dagbladet

Också ledarna i SvD kan indelas i fem olika grupper.

Tabell 4. Ledarna i SvD indelade i grupper enligt funktionen.

Funktionen	Antalet ledare
Kritisera och beskylla socialdemokraterna för något	4
Berömma regeringen och jämföra den med socialdemokraterna som kritiserar	4
Berömma regeringen och behandla den i positiv ton	6
Behandla regeringen i positiv ton och ge råd till den	5
Kritisera regeringen och ge råd om förbättringar	5

Den första gruppen består av fyra ledare som har som sin funktion att **kritisera och beskylla socialdemokraterna för något**. Den socialdemokratiska regeringens agerande i tsunamifrågan år 2004 väcker fortfarande negativa kommentarer i den borgerliga tidningen. Ledaren SvD1 kritiserar personalen i regeringenskansliet men också socialdemokraternas sätt att behandla situationen i december 2004. Också ledaren SvD18 koncentrerar sig helt på att kritisera socialdemokraternas agerande strax efter tsunamin. SvD10 behandlar socialdemokraternas partiledarval i negativ ton. SvD15 däremot ägnar sig åt att kritisera socialdemokraternas partisekreterare Marita Ulvskog som argumenterar för en återgång till en treårig mandatperiod. Det är alltså inte bara den nuvarande regeringen som SvD koncentrerar sig på utan det skrivs också om oppositionspartiet i ledarna.

Fyra ledare i SvD **berömmar regeringen och jämför den med socialdemokraterna, som kritiserar**. SvD4 berör i positiv ton regeringens beslut att förändra statens utnämningsspolitik. Socialdemokraternas sätt att utnämna personer från det egna partiet till centrala befattningar kritiserar och jämförs med den borgerliga regeringens förnyelse. SvD8 jämför regeringens och socialminister Hägglunds ny vårdpolitik med socialdemokraternas. SvD9 och SvD11 kritiserar socialdemokraterna och berömmar den borgerliga regeringens nya sysselsättningspolitik. Som i AB, finns det alltså även i SvD ledare som har som sin funktion att jämföra de två parterna, regeringen och oppositionen.

Regeringen får beröm och behandlas i positiv ton i sex ledare. SvD5 prisar regeringens sysselsättningspolitik och förnyelser i a-kassan. SvD6 behandlar regeringens skolpolitik och

är nöjd med åtgärder som regeringen har tagit för att förbättra utbildningen i Sverige. Ledaren SvD7 behandlar det nya globaliseringsrådet i ganska neutral ton, men den kan ändå tänkas uttrycka en positiv attityd till regeringen. Några av regeringens beslut värderas positivt i SvD13 och statsminister Reinfeldts jultal får ett positivt omdöme i SvD16. SvD23 gör ett sammandrag av regeringens hundra dagar vid makten och betonar de positiva sidorna i regeringens arbete. Socialdemokraterna behandlas inte direkt i de här ledarna men förstås kan man tänka sig att ofta en berömmelse till den ena parten innehåller något beskyllande till den andra.

Fem ledare **behandlar regeringen i positiv ton och ger råd till den.** SvD2 behandlar väljarstörmmen från alliansregeringen till oppositionen samt a-kassedebatten och goda sidor av förnyelserna. Den ger lite kritik till regeringen om dess agerande och rekommendationer om hur den borde handla i framtiden. SvD3 behandlar i positiva ordalag centerpartiets idéer och ger råd till centerpartisterna. SvD17 ger råd till regeringen i fråga om klimatpolitiken. SvD19 har som sin funktion att råda regeringen när det gäller regeringens bidragsutbetalningar och avdragsrätt för donationer. Ledaren SvD20 behandlar i positiv ton regeringens jobbavdrag och ger rekommendationer om hur det skulle kunna bli ännu bättre. Ledarna i den här gruppen har alltså som sin funktion att föra fram de positiva sidorna i regeringens arbete. Samtidigt vänder de sig ändå till regeringen och informerar regeringspartierna om förbättringar som kunde göras. Här är det alltså inte fråga om att bara informera läsarna om det egna partiets inställningar och försvara dem utan också att informera det egna partiet om de synpunkter som tidningen har.

Det finns också fem ledare som **kritiserar regeringen och ger råd om förbättringar.** Folkpartiet och Lars Leijonborg får kritik i SvD12 för dataintrånget i socialdemokraternas intranät och allmänt för den rådande "tystnadskulturen" och atmosfären inom partiet. Den här ledaren är klart negativ och innehåller inte några positiva kommentarer om folkpartiet. SvD14 behandlar regeringens beslut att sälja några av de statliga bolagen. Det finns kritik till regeringen för att de inte har bestämt sig att sälja flera bolag och det rekommenderas att mer borde göras. SvD21 kritiserar Carl Bildts agerande och sätt att bete sig. Det ges råd till honom om hur han borde vara mer öppen och redogöra för vad som har hänt när det gäller optionsaffärerna. SvD22 ger kritik till regeringen om reglerna på arbetsmarknaden och det

skrivs att regeringen borde diskutera modernare regler och våga göra reformer. SvD24 syftar sin kritik till försvarsminister Odenberg och rekommenderar att det skulle koncentreras mer på ett nationellt försvar i Sverige. Ledarna i den här gruppen har klart som sin funktion att informera regeringspartierna. De här kritiska ledarna berättar till läsaren att tidningen inte alltid anser de borgerliga partiernas inställningar vara de rätta.

De flesta av SvD:s ledare behandlar alltså regeringen, vilket också är fallet i AB. Det finns emellertid fler ledare som behandlar socialdemokraterna än i AB. Sammanlagt åtta ledare har som sin funktion att antingen kritisera socialdemokraterna eller jämföra dem med den nuvarande regeringen, som anses ha lyckats bättre i sitt arbete. Några ledare som skulle värdera socialdemokraterna positivt finns inte i SvD. Regeringen får egentligen ganska motstridiga värderingar. Största delen av ledarna, sammanlagt 15 ledare, är emellertid sådana som prisar regeringen och behandlar den i positiv ton. Något som också är iögonfallande är att i nästan hälften av ledarna ges det något slags råd till regeringen. Några av ledarna har en positiv, rådgivande ton, medan andra är kritiska och inte nöjda med regeringen och rekommenderar åtgärder för att förbättra situationen.

6.2 HUR ATTITYDerna FÅR SITT UTTRYCK I TEXTERNA – TVÅ FALLSTUDIER

I det följande analyserar jag attityderna i två ledartexter, dvs. AB1 och SvD2. Jag har valt de här texterna så att de har publicerats ungefär samtidigt och så att de behandlar ett gemensamt tema, dvs. a-kassereformen. Texterna finns i sin helhet i bilaga 5.

Min avsikt är inte att göra kvantitativa analyser eller försöka komma fram till några generaliseringar. Syftet är att göra en beskrivande analys av de här texterna och på det sättet komma fram till några konklusioner. Det är karakteristiskt för fallstudier att man analyserar enskilda fall och därmed får fram detaljerad, intensiv information (Saarela-Kinnunen & Eskola 2007:185). Det är alltså inte min avsikt att göra en analys av ett mycket omfattande material utan jag koncentrerar mig på enskilda fall. Jag försöker analysera texterna i sitt sammanhang och behandla språkliga uttryck detaljerat. På det sättet vill jag presentera hur attityderna kan få sitt uttryck i ledartexterna.

6.2.1 AB1 Rör inte a-kassan

Ledaren under rubriken "Rör inte a-kassan" är publicerad den 17 november 2006 i Aftonbladet, dvs. två månader efter riksdagsvalet. Eftersom det är fråga om en socialdemokratisk tidning kan man föreställa sig att ledaren kommer att vara kritisk till den borgerliga regeringen. Det är också möjligt att tidningens karaktär som en kvällstidning påverkar dess sätt att behandla politiska frågor så att den uttrycker hårdare kritik. Texten behandlar reformen av arbetslöshetskassan som var ett mycket viktigt ämne i eftervalsdiskussionen.

Ideologin bakom texten är den socialdemokratiska sysselsättningspolitiken som ställer sig kritiskt mot att avskaffa eller förminska ersättningar och andra bidrag och försäkringar för till exempel arbetslösa eller deltidsarbetande människor och som betonar vikten av ett socialskydd. Det är sannolikt att en socialdemokratisk tidning kritiserar starkt alla förändringar som den nya regeringen gör eftersom den troligen kommer att avskaffa många av de förnyelser som den socialdemokratiska regeringen under sin långa regeringstid hade åstadkommit. Textens mål som ledare är att kritisera regeringen och övertyga läsarna om att regeringen har misslyckats med sin a-kassereform.

Temat på den här ledaren är alltså förnyelserna i a-kassesystemet och den hårda kritiken som regeringen därmed har fått från många håll. Det skrivs om på vilket sätt olika fackliga organisationer har kritiserat a-kassereformen (1). Det tas även upp olika delar av reformen och hurdan negativ inverkan den har för människor, speciellt de som också annars har det som svårast, som till exempel arbetslösa (3). I ledaren kritiseras också kraftigt regeringens sätt att arbeta (4). Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin är den enda ministern som nämns enskilt i texten och som också får personlig kritik (2). Ämnen som tidningen vill ta ställning till är således negativa sidor i a-kassereformen och regeringens arbete. Regeringen och speciellt minister Littorin behandlas som negativa, och de människor som kommer att drabbas av negativa följder som reformen har får samtidigt en positiv prägel.

(1) LO har pekat på de sänkta ersättningsnivåerna som kommer att drabba arbetslösa hårt, och som dessutom riskerar att sätta press på lönerna för dem som redan i dag har sämst betalt.

(2) Sedan Littorins förslag under några tumultartade veckor sågats av alla väljer han att lyssna på den kritik han har lättast att ta till sig; att det tidigare förslaget skulle innebära en smygskattehöjning för välavlönade akademiker med trygga anställningar.

(3) De stora dragen i regeringens förslag sitter dock fast. Ersättningen till de arbetslösa ska sänkas. Taket på ersättningen höjs inte som planerats. Villkoren för deltidsarbetande och studerande försämrats. Samtidigt stiger avgifterna dramatiskt för alla.

(4) Regeringen har valt att pressa fram ett nytt system på kortast möjliga tid, utan ordentlig beredning.

Tidningen tar inte upp positiva aspekter i reformen. Det finns en mening där en positiv sida tas upp men i nästa mening kritiseras även den positiva sidan för att regeringen inte tydligt har berättat på vilket sätt den skulle genomföras (5). Att de positiva aspekterna blir osagda uttrycker i och för sig också attityder. Antingen anses de inte vara så positiva och viktiga enligt den socialdemokratiska ideologin som finns i bakgrunden av texten, eller så vill ledaren inte ta upp de positiva aspekterna för att framhäva det som är negativt i reformen.

(5) De som har ett arbete får ju sitt jobbavdrag och de arbetslösa ska sättas i jobb. Hur är ännu lite oklart, eftersom regeringen varit ovillig att tala om förslaget som ett sätt att pressa ner lönerna.

Påståendena som texten gör är i allmänhet negativa. Det finns inte särskilt mycket okontroversiella fakta utan påståendena är kraftigt värdeladdade (6) (7).

(6) Regeringens förslag till förändringar i a-kassesystemet har ifrågasatts från alla håll och i alla avseenden.

(7) En samlad facklig rörelse har dömt ut de i all hast beredda förslagen.

Det är alltså karakteristiskt för den här ledaren att positiva sidor inte tas upp utan det koncentreras på det negativa. Ämnena och aspekterna som tas upp är negativa till regeringen och dess reform. Även fakta som kunde uttryckas också mer neutralt, som till exempel i exempel 7, har en stark negativ värdeladdning. Det förefaller inte som om all information baserar sig på fakta, utan skribenten verkar ha överdrivit då och då. I exempel 6 berättas att

regeringens förslag har ifrågasatts *från alla håll och i alla avseenden*, och det framstår som en överdrift och generalisering att använda ordet *alla* i ett sådant sammanhang.

Det kommer klart fram att det är fråga om en socialdemokratisk synvinkel. En borgerlig synvinkel skulle troligen betona de positiva sidorna i reformen. Texten bygger på en allmänsanning om att det är staten som ska ge trygghet och försäkra utkomst för alla människor, speciellt för dem som har det som svårast, till exempel arbetslösa. De här socialdemokratiska värderingarna är de som väger speciellt tungt i texten. Det berättas många gånger om de negativa följderna för dem som också annars har det ekonomiskt som svårast. Texten tar också fram regeringens sätt att lyssna på den kritik som den har fått från den välavlönade delen av folket. Detta anses inte vara något positivt. Enligt ledaren är det bara lättast för regeringen att lyssna på kritiken från akademiorganisationen, som representerar de människor som mest sannolikt också röstar på regeringspartierna.

Det verkar som om ledaren skulle ta som en självklar utgångspunkt att den borgerliga regeringens förnyelser och åtgärder i sysselsättningspolitiken bara har negativa konsekvenser och att regeringen har misslyckats i sitt arbete. Eftersom texten ändå måste argumentera för de här aspekterna och repetera på vilket sätt reformen är dålig, framställs aspekterna egentligen inte som självklarheter. Problematiska frågor tonas inte ner utan de tvärtom tas upp. Ett sätt att uttrycka attityder i ledaren är alltså att koncentrera sig på det negativa och ta fram bara negativa teman.

Det finns massor med olika slags värdeord i texten. I de följande exemplen markeras värdeord med **fetstil**, minusord med ett minus (-) och plusord med ett plus (+). Inverkan av kontexten markeras med **understreckning**. Jag markerar bara sådana fall där orden uttrycker attityder till regeringen eller oppositionen och därmed har betydelse i den här analysen. Andra värdeord markeras inte.

Regeringens förslag till förändringar i a-kassesystemet har **ifrågasatts (-)** från alla håll och i alla avseenden. Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin talade på gårdagens presskonferens **försiktigt (-)** om ”en del **kritik (-)**”. En samlad facklig rörelse har **dömt ut (-)** de i alla **hast (-)** beredda förslagen.

Verb som uttrycker ogillande är många i texten. Det finns inga verb som skulle uttrycka gillande över regeringen eller dess handlingar. Det berättas att regeringens förslag har *ifrågasatts* från alla håll, vilket ju inte ger någon positiv bild av förslaget. Att en samlad facklig rörelse har *dömt ut* förslagen ger ett ännu negativare intryck av regeringens förslag eftersom verbet är ganska kraftigt. Ordet *kritik* förekommer i olika former många gånger i texten. Här tas det fram att ministern själv har talat om *en del kritik* men detta beskrivs ändå som ett *försiktigt* uttalande vilket ger ett intryck av att kritiken i verkligheten har varit mycket större. Förutom *kritik* finns i det här textsavsnittet även ett annat värdeord vars innehåll allmänt uppfattas som negativt. På samma sätt som *kritik* är också *hast* ett ord vars innebörd kan tolkas negativt. Sista satsen i avsnittet uttrycker ett påstående som redan ovan tolkades som negativt värdeladdat; förslagen har *dömts ut* och också beretts *i alla hast*.

LO har pekat på **de sänkta ersättningsnivåerna** (-) som kommer att **drabba** (-) **arbetslösa** (-) **hårt** (-), och som dessutom **riskerar** (-) att **sätta press** (-) på lönerna för dem som redan i dag har **sämst** (-) betalt. TCO, som igår i en unik aktion manifesterade medlemsförbundens **missnöje** (-), har skjutit in **kritiken** (-) på effekterna för **jämställdheten** (+). **Skärpta villkor** (-) för de deltidsarbetande kommer att **slå** (-) direkt mot många kvinnors **trygghet** (+). **Vreden** (-) hos akademiorganisationen SACO har framför alla riktats mot finansieringen. Vissa a-kassor, med låg arbetslöshetsrisk och välbetalda medlemmar, skulle betala mer till staten än deras medlemmar får i ersättning. Ett slags ny skatt, något också Lagrådet **kritiserade** (-) i sitt yttrande. På den punkten valde regeringen att backa. Höjningen sprids ut på medlemmarna i alla a-kassor.

I det här avsnittet används verben *drabba*, *riskera*, *sätta press* och *slå* för att uttrycka effekterna som regeringens a-kassereform kommer att ha för olika människogrupper. De är alla kraftigt värdeladdade negativa verb. Detsamma gäller för verbet *kritisera*. Frasen *de sänkta ersättningsnivåerna* får en värdeladdning genom inverkan av kontexten. I den här kontexten är ordet *sänkta* negativt eftersom det handlar om att ersättningarna blir mindre. Det är alltså kontexten i stort sett som påverkar. *Ersättningsnivåerna* får en negativ värdeladdning genom emotivisering genom karakterisering. Ordet *sänkta* karakteriserar ordet *ersättningsnivåerna* så att också det får en negativ värdeladdning. Detsamma gäller frasen *skärpta villkor*.

Det används också värdeord med dunkel betydelse och rena värdeord i texten: *hårt* och *sämst*. De fackliga organisationernas åsikter beskrivs med negativa ord: *missnöje*, *kritiken* och *vreden*. Det finns även positiva substantiv som *jämställdheten* och *trygghet*. De används emellertid i sådana sammanhang och med sådana negativa ord att det är fråga om att regeringens reform kommer att drabba de här positiva företeelserna. Det är ett sätt att framhäva de negativa konsekvenserna som reformen har.

Sedan Littorins förslag under några **tumultartade** (-) veckor **sågats** (-) av alla väljer han att lyssna på den **kritik** (-) han har **lättast** (-) att ta till sig; att det tidigare förslaget skulle innebära en **smygskattehöjning** (-) för välavlönade akademiker med trygga anställningar. Dessa vill inte moderaterna **stöta sig med** (-). Valsociologin tar över. Detaljer har ändrats efter att ha **kritiserats** (-) **sönder och samman** (-). De stora dragen i regeringens förslag ligger dock fast. Ersättningen till **de arbetslösa** (-) ska **sänkas** (-). Taket på ersättningen höjs inte som planerats. Villkoren för deltidsarbetande och studerande **försämras** (-). Samtidigt **stiger** (-) avgifterna **dramatiskt** (-) för alla. Littorin hoppas att **protesterna** (-) ska ebba ut. De som har ett arbete får ju sitt jobbavdrag och **de arbetslösa** (-) ska sättas i **jobb** (+). Hur är ännu lite **oklart** (-), eftersom regeringen varit **ovillig** (-) att tala om förslaget som ett sätt att **pressa ner** (-) **lönerna** (+). **Protesterna** (-) kommer att **fortsätta** (-). I själva verket kan de gångna veckorna mycket väl vara början på **något mycket större** (-).

Det används några ganska fantasifulla, beskrivande adjektiv, verb och fraser i texten. De gångna veckorna beskrivs som *tumultartade* och detaljerna i reformen har kritiserats *sönder och samman*. Littorins förslag har *sågats* av alla. Det skrivs även att avgifterna stiger *dramatiskt*. Det är sådana här beskrivande, fantasifulla ord som gör att texten blir kraftigt värdeladdad och till och med dramatiserad. Det kan tänkas vara fråga om ord där saken är konstant men värderingen ändras. De här företeelserna kunde också uttryckas med mer neutrala ord. Detsamma gäller för ordet *smygskattehöjning*. Det talas igen om *kritik* och *protesterna* i det här textstycket. Regeringen värderas också med värdeord med dunkel betydelse: dess sätt att sätta arbetslösa i jobb är *oklart* och den har varit *ovillig* att tala om förslaget.

Också kontexten påverkar några ord som blir värdeladdade. Verben *sänkas* och *stiger* blir negativa i sitt sammanhang. Eftersom det är ersättningen som sänks och avgifterna som stiger är det fråga om negativa verb. Det är alltså kontexten i stort sett som påverkar. Också verbet *fortsätta* blir negativt eftersom det är något negativt, *protesterna*, som fortsätter. Här kan det

också sägas vara fråga om emotivisering genom precisering eftersom *protesterna* ger ordet *fortsätta* en negativ värdeladdning. Kontexten i stort sett påverkar så att frasen *något mycket större* får en negativ laddning. Det syftas ju på något mycket värre som kanske kommer att hända. Den här frasen är också ganska dramatisk i det här sammanhanget.

Regeringen har valt att **pressa fram** (-) ett nytt system på kortast möjliga tid, **utan ordentlig beredning** (-). Praktiska detaljer har gång på gång fått ändras, ofta därför att de helt enkelt varit **ogenomförbara** (-). Ändå är det **tveksamt** (-) om förslagen i gårdagens proposition kommer att **fungera** (+). Dessutom **fattas** (-) fortfarande de förslag som ska göra att det skapas fler **jobb** (+). På en punkt har regeringen redan **förlorat** (-). Den **skattesänkning** (+) som utgör själva kärnan i den borgerliga politiken representeras nu som en kompensation för **de höjda a-kasseavgifterna** (-), också av regeringens företrädare. Det var säkert inte meningen.

I det här avsnittet finns det ett par positiva värdeord, nämligen verbet *fungera* och substantivet *jobb*. De används ändå i samband med de negativa värdeorden *tveksamt* och *fattas*, vilket gör att det bara framhävs att de här positiva företeelserna troligen inte kommer att hända. Ordet *skattesänkning* tar fram en positiv företeelse i regeringens politik medan frasen *de höjda a-kasseavgifterna* får ett negativt innebörd i den här kontexten. Frasen *utan ordentlig beredning* blir negativ eftersom ordet *utan* gör det annars positiva uttrycket *ordentlig beredning* negativt. Det är fråga om emotivisering genom precisering. Annars beskrivs detaljerna i regeringens reform som *ogenomförbara* och konstateras att regeringen har *förlorat*. Det är alltså negativa värdeord som dominerar också i det sista avsnittet av texten.

Det är karakteriserande för den här ledartexten att värdeorden är så många. Olika påståenden blir mycket negativa när de färgas med värdeord. Det tas upp negativa sidor av regeringens a-kassereform och när de här sidorna och olika påståenden uttrycks med många värdeord ger det texten en speciell, nästan aggressiv ton. Jag tycker att texten är konsekvent i sin hållning och uttrycker attityderna mycket öppet. Attityderna uttrycks med hjälp av värdeord och genom ämnesval. Nästan alla värdeord är negativa och aspekterna och hela synvinkeln är negativa till regeringens reform. I AB:s ledare är det både den borgerliga ideologin och den borgerliga regeringens arbete som kritiserar.

6.2.2 SvD2 *Glöm inte att det finns ett glädjebud*

Ledaren med rubriken "Glöm inte att det finns ett glädjebud" är publicerad den 20 november 2006 i Svenska Dagbladet. Det finns egentligen tre teman som ledaren tar upp. För det första undras det över varför människor som faktiskt gynnas av regeringens förnyelser i ersättningsystemet ändå har bytt till andra sidan och börjat understöda oppositionen. För det andra diskuteras hur minister Littorin har klarat sig med kritiken som a-kassereformen har fått. Det ges råd om hur statsministern borde träda fram när det finns problem. För det tredje förs det fram att väljarstödet för socialdemokraterna växer även om partiet inte har publicerat något mål för sin politik i framtiden.

Eftersom det är fråga om en borgerlig tidning skulle man kunna tänka sig att texten har en positiv hållning till regeringen och dess förnyelser, medan socialdemokraterna troligen kritiserar. Det kommer ändå klart fram av texten att målet med texten är att ge råd till regeringen och den innehåller också kritik mot regeringen. Jag tror att textens mål som ledare är både att ta fram de positiva sidorna i regeringens arbete och att ge råd till regeringen om hur den skulle klara sig bättre i framtiden.

Texten tar upp problem som regeringen har haft efter valet men ändå förs det fram att regeringens reformer egentligen är bra (8). Det påstås att budskapet om vad reformerna egentligen innebär bara inte har nått fram. Det är inte a-kassereformen som kritiserar utan på vilket sätt regeringen har informerat om förnyelserna och behandlat kritiken och den problematiska situationen (9). Sättet att förhålla sig till regeringens a-kassereform är således helt annorlunda än i AB. I AB kritiserades starkt både ideologin bakom a-kassereformen samt dess negativa konsekvenser och regeringens arbete. I SvD:s ledare anses den borgerliga ideologin vara bra och konsekvenserna positiva. Några negativa konsekvenser för till exempel arbetslösa, som AB koncentrerar sig på, nämns däremot inte alls. Här är det alltså det negativa som blir osagt medan det i AB var det positiva.

(8) Sedan är det förstås obegripligt att den svenska fackföreningsrörelsen sparkar bakut över att a-kassan inte längre ska fungera som en varaktig och i många fall personligen nedbrytande försörjning, utan som en tillfällig omställningsförsäkring.

(9) Regeringens opinionsmässigt förlorade a-kassedebatt kunde mycket väl ha tagit en annan vändning om Reinfeldt hade gett sig tid att på sitt lugna sätt förklara hur högre ersättningsnivåer faktiskt leder till lägre sysselsättning.

Det finns några påståenden i texten som baserar sig på opinionsmätningar och är på det sättet okontroversiella och neutralt uttryckta, men de följs ändå av värdeladdade kommentarer. Detta är förstås ganska självklart eftersom det ju inte är ledartexternas uppgift att förmedla någon neutral faktainformation. Jag tycker att det inte finns så många allmänsanningar som den här texten skulle bygga på. Kontroversiella uppfattningar framställs inte som självklara utan det tas tvärt emot fram också andra uppfattningar som till exempel fackmedlemmar har haft om regeringens arbete. Kanske en allmänsanning ändå kunde vara att regeringens reform faktiskt leder till en högre sysselsättning och mer allmänt att förnyelserna som gjorts enligt den borgerliga ideologin egentligen är bra.

Texten ger råd till regeringen och statsministern och på det sättet finns det också kritik med. Jag tycker ändå inte att regeringen skulle framställas som negativ utan det finns en tanke i bakgrunden om att den har gjort ett bra jobb med förnyelserna. Regeringen måste bara komma ihåg att framföra allt det positiva som reformerna innebär. Statsministern och arbetsmarknadsministern är de två som får personlig kritik och personliga råd (10). De som framställs som negativa i texten är ändå den svenska fackföreningsrörelsen samt det socialdemokratiska partiet (10, 11). Jag tycker att även människor som gynnas av regeringens reformer men som ändå har börjat understöda oppositionen på något sätt beskylls i texten och blir därmed framställda som negativa.

(10) Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har klarat dusten med uppretade fackmedlemmar bra. Men av Alliansens väljartapp att döma har Littorin inte lyckats att rå på fackens skrämselfpropaganda.

(11) Väljarna har i dagsläget inte en aning om vart svensk socialdemokrati är på väg.

Det är ganska klart att textens synvinkel är borgerlig. Även om regeringen och statsministern kritiserar i texten och problemen tas fram är den allmänna tonen ändå uppmuntrande och syftet är att ge råd, inte kritisera kraftigt. I grunden finns alltså den borgerliga ideologin och det är inte innehållet av förnyelserna som kritiserar utan regeringens sätt att framföra dem.

Fast det talas om kritiken som regeringen har fått, är tonen i texten annorlunda än i AB. I AB:s ledare var kritiken av fackföreningarna en motivering till att regeringen har misslyckats. I den här ledaren beskylls facken och det undras över hur de kan vara så negativa till förnyelserna och ge så mycket kritik. Det växande väljarstödet för socialdemokraterna är någonting som förvånas i texten och som inte anses vara positivt, vilket förstås är naturligt när det är fråga om en borgerlig tidning.

Också i den här texten finns det värdeord och ord som i kontexten blir värdeladdade. Värdeladdade ord markeras i det följande på samma sätt som i analysen av AB:s text.

I helgens Sifomätning leder oppositionen över regeringspartierna med drygt sju procentenheter. Visst, en opinionsmätning tre år och tio månader före nästa val har begränsat intresse. Men det kan vara värt att notera att **väljarströmmen** (-) från alliansregeringen till oppositionen framför allt utgörs av förvärvsarbetare hemmahörande LO- och Sacogrupperna. Det vill säga av folk som redan är i arbete och som hör till **vinnarna** (+) om regeringen får igenom sin kombination av jobbvdrag, förkortade ersättningsperioder och sänkta nivåer i a-kassan. Varför **sviker** (-) dessa **gynnade** (+) väljargrupper ändå regeringen, kan man fråga sig. Har de kunnat undgå den senaste månadens infekterade debatt om förändringarna i ersättningssystemen? Sedan är det förstås **obegriplig** (-) att den svenska fackföreningsrörelsen **sparkar bakut** (-) över att a-kassan inte längre ska fungera som en **varaktig** (-) och i många fall personligen **nedbrytande** (-) försörjning, utan som en tillfällig omställningsförsäkring.

Med positiva värdeord som *vinnarna* och *gynnade* tas de människor fram som får nytta av regeringens reformer. På det sättet förs det fram de positiva sidorna i förnyelserna som regeringen har gjort. Med ett verb som uttrycker ogillande, *sviker*, tas det ändå upp att dessa människor inte understöder regeringen och genom det här verbet skapas också en beskyllande ton mot dem. I den här kontexten blir också ordet *väljarströmmen* negativt värdeladdat. Den svenska fackföreningsrörelsens agerande beskrivs som *obegriplig* och det skrivs att rörelsen *sparkar bakut*. Detta ger inte någon positiv bild av facket. Den före detta regeringen blir kritiserad i sista meningen. Det skrivs att arbetslöshetskassan *inte längre* ska vara en *varaktig* och *nedbrytande försörjning* vilket ju antyder att det tidigare har varit så.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har klarat **dusten** (-) med **uppretade** (-) fackmedlemmar **bra** (+). Men av Alliansens **väljartapp** (-) att döma har Littorin **inte lyckats** (-) att rå på fackens **skrämselpropaganda** (-). Budskapet om vad regeringens a-kasseförslag egentligen går ut på har **inte nått**

fram (-). En lärdom som regeringens pressfolk i bästa fall redan har dragit, är att i särskilt kniviga politiska lägen bör statsministern kopplas in. Inte för att smälla statsrådet på fingrarna i en tävlan om att kunna flest tekniska detaljer. Däremot är det bra om statsministern kan ge en hjälpande hand till en fackminister som har hamnat i en **defensiv** (-) och pedagogiskt **svår** (-) situation. Det kan vara så enkelt som att regeringschefen upphöjer sin stämma och talar om för det **tvivlande** (-) folket hur regeringens politik hänger ihop i hela sitt sammanhang. Den saken kan strängt taget bara statsministern upplysa om med full **trovärdighet** (+). Regeringens opinionsmässigt **förlorade** (-) a-kassedebatt kunde mycket väl ha tagit en annan vändning om Reinfeldt hade gett sig tid att på sitt **lugna** (+) sätt förklara hur högre ersättningsnivåer faktiskt leder till **lägre sysselsättning** (-).

I det här avsnittet finns det många värdeord som syftar på kritiken som regeringen har fått. När det gäller ord där det är saken som ordet syftar på som värderas, finns det med *dusten*, *väljartapp* och *skrämselpropaganda*. Ordet *skrämselpropaganda* ger även en negativ bild av fackrörelsen. *Uppretade*, *defensiv*, *svår*, *tvivlande* och *förlorade* är värdeord med dunkel betydelse. De lyfter fram hurdan situationen har varit efter reformen. Fackmedlemmarna beskrivs som *uppretade* och folket som *tvivlande*. Situationen har varit *defensiv* och *svår*. Fast det egentligen talas om sådana här politiska situationer i allmänhet i texten, är det klart att det syftas på just den här situationen.

Det konstateras att regeringens a-kassedebatt är *förlorad*. Med hjälp av verb uttrycks det att Littorin *inte har lyckats* och att budskapen *inte har nått fram*. Kontexten påverkar så att ordet *inte* gör innebörden av fraserna negativ. Det är alltså fråga om emotivisering genom precisering. När det gäller frasen *lägre sysselsättning* karakteriserar ordet *lägre* ordet *sysselsättning* så att frasen blir negativ. Fast ordet *sysselsättning* egentligen är ett positiv ord blir det nu en del av en negativ fras. Fast Littorin enligt texten *inte har lyckats med allt*, skrivs det ändå att han har klarat sig *bra*. Det är det enda rena värdeordet i texten. Rena värdeord verkar inte användas så mycket i texterna, vilket ju var fallet också i rubrikerna. Med det positiva ordet *lugna* tar texten fram statsministerns förmåga att klargöra svåra situationer. Med sådana här ord kan man uttrycka positiva attityder bara genom att tillägga det beskrivande ordet i satsen. Ordets uppgift i satsen är bara att beskriva och föra fram attityder. Det innehåller inte information som skulle vara nödvändigt att framföra.

Helgens Sifomätning innehåller också en annan tankenöt, med anknytning till samma tema. Valresultatet för s landade på historiskt **låga** (-) 35 procent. På

den nivån parkerade partiet även förra månaden. I ett slag växer nu stödet till 38,9 procent. Något märkligt måste ha inträffat. Nej, socialdemokraternas interna arbete med att mejsla fram en mer verklighetsanpassad politik, har inte börjat läcka ut. Elaka tungor talar om att arbetet **går i snigelfart** (-). Att Göran Persson är på väg bort från politiken har väljarna vetat länge, det kan inte förklara det plötsliga opinionslyftet. Vem efterträdaren blir är fortfarande **höljt i dunkel** (-). Väljarna har i dagsläget **inte en aning** (-) om vart svensk socialdemokrati är på väg. Likväl växer **väljarstödet** (+). Varför? Den frågan bör Fredrik Reinfeldt fundera allvarligt på. Samtidigt som han snabbt måste återta kommandot i den inrikespolitiska debatten. En god början vore om statsministern kunde hitta tillbaka till valrörelsens **förtroendegivande** (+) **budskap** (+) om arbetets värde och då sätta jobbavdraget i centrum. Regeringen har **ett glädjebud** (+) till alla som jobbar. Framför det!

Här tas fram socialdemokraterna och deras växande *väljarstöd* fast deras arbete troligen *går i snigelfart*. Ordet *snigelfart* representerar den grupp av värdeord där saken är konstant men värdering ändras. Att använda frasen *gå i snigelfart* är kraftigare i det här sammanhanget än att använda ordet *långsamt* i stället. Det konstateras också att valresultatet för socialdemokraterna var historiskt *lågt* vilket ju i den här kontexten är negativt för socialdemokraterna. Att valet av deras nya ordförande är *höljt i dunkel* kan även uppfattas som negativt. Det skrivs att väljarna *inte har en aning* om framtiden. Frasen är värdeladdad i den här kontexten. Med de positiva värdeorden *förtroendegivande* och *glädjebud* beskrivs däremot regeringens reform och valrörelse.

Det är klart att den här texten har som sin funktion att ge rekommendationer och råd. Det är för det mesta statsministern som får råd. De uttrycks ofta med hjälp av verben *bör* eller *måste*.

(12) Den frågan bör Fredrik Reinfeldt fundera allvarligt på. Samtidigt som han snabbt måste återta kommandot i den inrikespolitiska debatten.

Värdeorden i texten är ganska många men jag tycker inte att de är så dramatiska och slagkraftiga som i AB. De är inte heller så många som i AB. I den här ledaren finns det också positiva värdeord med. Jag tycker ändå att texten uttrycker attityder mer med andra medel. Till exempel satser som ger råd till statsministern innehåller inte nödvändigtvis några värdeord men attityden kommer ändå fram. Värdeorden färgar inte texten så klart som i AB:s ledare.

Jag tycker att också den här texten är öppen i sin hållning. Den ideologiska synvinkeln kommer klart fram. Fast det kan vara lite förvirrande att regeringen också kritiserats i texten tycker jag att texten är ideologiskt homogen. Texten är alltså konsekvent, men kritik och råd som den ger till regeringen och ministrar berättar någonting om den politiska situationen. En borgerlig tidning måste ta fram att understödet för regeringen har minskat och den måste ge råd till regeringen om hur den borde handla i framtiden. Jag tycker att tonen i texten förmedlar oro över situationen.

6.3 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION OM TEXTERNA

Attityderna i ledartexterna i AB är klart negativa till regeringen. När man granskar ledarna sammanfattningsvis kan man konstatera att nästan alla ledare har som sin funktion att kritisera regeringen på något sätt. Ledarna i AB kan delas in i fem olika grupper, av vilka fyra består av ledare som på något sätt kritiserar regeringen eller beskyller den för någonting. En del av ledarna kritiserar regeringen i någon speciell fråga medan en del sammanfattar regeringens arbete efter valet och kritiserar det som helhet. Också enskilda ministrar kritiseras i några av ledarna. Det är alltså inte bara regeringen som helhet utan också enskilda ministrar och deras agerande som är huvudämnen i ledarna.

En grupp av ledarna har som sin funktion att kritisera regeringen och jämföra den med socialdemokraterna. Det som vill meddelas genom de här ledarna är att socialdemokraterna lyckades bättre i sitt arbete än den nuvarande regeringen. En del av AB:s ledare behandlar socialdemokraterna och fackrörelsen och ger dem råd. De här ledarna är alltså de enda som inte har som sin huvudfunktion att kritisera regeringen. De här texterna förhåller sig neutralt eller positivt till det egna partiet.

Ledarna i SvD har andra funktioner än ledarna i AB. Socialdemokraterna behandlas mer än i AB för åtta ledare har som sin funktion att kritisera socialdemokraterna. I en del av ledarna är tonen negativ och ledarnas ämne är att beskylla socialdemokraterna för någonting. Den andra gruppen består av ledare som berömmar regeringen och jämför den med socialdemokraterna som kritiserats. De flesta av ledarna i SvD koncentrerar sig emellertid på att berömma

regeringen. Den största gruppen av SvD:s ledare innehåller sex ledare som har som sin funktion att berömma regeringen och behandla den i positiv ton. Den här gruppen har drag av ledare som Heikkinen (1999:207) kallar för *säljande ledare*. De liknar reklamtexter fast de inte direkt uppmanar läsaren att rösta på partiet. Det är fråga om att skapa en viss image och att förstärka läsarnas föreställningar och svara på deras antaganden. (Heikkinen 1999:211.) Det skapas en bild att regeringen handlar rätt. Också de ledare som innehåller jämförelser mellan de två parterna kan enligt Heikkinen (1999:209) tänkas vara säljande eftersom positiva föreställningar förknippas med den egna produkten och negativa med den konkurrerande.

Ett iögonenfallande drag i ledarna i SvD är antalet ledare som ger råd och rekommendationer till regeringen. Hälften av de här ledarna har en positiv ton medan den andra hälften kritiserar regeringen och ger råd om förbättringar i en mer negativ ton. Också den moderata tidningen SvD måste alltså medge att regeringen inte har lyckats i allt. Tonen är ändå annorlunda än i AB. Funktionen hos ledarna är inte enbart att kritisera och övertyga läsarna om att regeringen har misslyckats. Ledarna i SvD syftar i stället på att berätta för regeringen vad som skall förbättras i arbetet.

En mer noggrann granskning av en av AB:s ledare lyfter fram på vilket sätt attityderna får sitt uttryck i texten. Ledaren AB1 behandlar reformen i arbetslöshetskassan. Karakteristiskt för ledaren AB1 är att den egentligen lyfter fram bara de negativa sidorna i reformen och dess konsekvenser. Påståendena är kraftigt negativt värdeladdade. De positiva aspekterna tas inte upp. Att det positiva blir osagt berättar också någonting om attityderna. Kanske finns det inte något positivt i reformen enligt den socialdemokratiska ideologin? Men man kan också tänka sig att det positiva bara inte vill tas fram för att i stället framhäva det negativa och för att ge en så negativ bild av regeringen som möjligt.

Texten är konsekvent i sin hållning. Det verkar vara en självklar utgångspunkt att regeringens reformer bara har negativa konsekvenser. Texten bygger på en allmänsanning om att staten ska försäkra utkomsten för alla människor, särskilt dem som har det som svårast. Enligt texten har regeringen misslyckats med den här uppgiften. Det är både den borgerliga ideologin och själva regeringen som får kritik i ledaren. Det negativa förhållningssättet och de socialdemokratiska värdena bakom texten lyfter fram attityderna.

När man sedan granskar närmare ledaren SvD2 i Svenska Dagbladet får man lite annorlunda resultat. Den här ledaren har som sitt tema att behandla väljarströmmen från regeringen till oppositionen samt a-kassedebatten och regeringens agerande. Man kunde tänka sig att ledaren är positiv till regeringen och negativ till socialdemokraterna. Det finns ändå lite kritik mot regeringen med. Texten tar upp regeringens misslyckanden i a-kassedebatten men också de positiva konsekvenserna som a-kassereformen har. På samma sätt som AB:s ledare bara tar fram de negativa konsekvenserna av reformen, koncentrerar sig SvD:s ledare på de positiva följderna. Genom detta kommer den borgerliga ideologin bakom texten fram. De negativa följderna tas inte upp.

Det är karakteriserande för ledaren i SvD att den ger regeringen råd om hur den skall handla i framtiden. Fast den innehåller kritik, är texten ändå inte negativ mot regeringen. Enligt ledaren är idén bakom regeringens åtgärder bra. Regeringen måste bara komma ihåg att framföra allt positivt i förnyelserna. Socialdemokraterna och fickrörelsen framställs som negativa i texten. Fast innehållet i ledaren allmänt är positivt till regeringen, kan man ändå tänka sig att råd som ges till regeringen förmedlar en viss oro över situationen. Attityderna i texten kommer i hög grad fram genom de här råden.

Det finns också skillnader mellan texternas sätt att använda värdeord och andra uttryck för attityder. Texten i AB präglas av många värdeord. Orden är för det mesta negativa. Negativa verb (t.ex. *kritiseras*) beskriver på vilket sätt reformen har bemötts på många håll. Negativa verb (*drabba*, *riskera*) används också för att uttrycka effekterna som reformen innebär för människor. Det används negativa substantiv (*missnöje*, *protesterna*) för att beskriva reaktionerna som a-kassereformen har medfört. Det är också karakteriserande för texten att använda starka, fantasifulla adjektiv och andra fraser i texten för att göra den mer dramatisk (*tumultartade veckor*). De positiva värdeorden är inte många och de få som ingår används i en sådan kontext som gör innebörden av frasen negativ. Kontexten påverkar attityderna på många ställen. Av Hedquists (1978) kategorier förekommer speciellt emotivisering genom precisering och emotivisering genom karakterisering ofta i texten och ger fraserna en negativ värdeladdning.

Värdeorden i SvD2 är inte så många som i AB1. Det ingår ändå fler positiva värdeord än i AB1 (t.ex. *vinnarna, glädjebud*). Med hjälp av negativa värdeord och fraser uttrycks negativa attityder till socialdemokraterna och fackrörelsen. Negativa värdeord med dunkel betydelse (*uppretade, förlorade*) beskriver följderna av a-kassedebatten och förmedlar således negativa attityder till regeringen. Också kontexten i stort sett och emotivering genom precisering ger ord och fraser värdeladdade betydelser i texten. Det är ändå för det mesta genom andra medel än värdeladdade uttryck som den här ledaren lyfter fram attityderna. Slagkraftiga värdeord färgar inte texten så klart som i AB1.

7 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

I det här kapitlet sammanfattar jag kort resultaten av min undersökning genom att ge svar på mina forskningsfrågor. Därefter diskuterar jag lite kring två frågor: om attityderna i rubrikerna och texterna motsvarar varandra och på vilket sätt kan man tänka sig att attityderna får sitt uttryck i ledarna.

I den här avhandlingen har jag studerat attityderna i ledarna efter riksdagsvalet 2006 i Sverige. Syftet med avhandlingen har varit att reda ut hurdana attityder till den borgerliga regeringen och oppositionspartiet socialdemokraterna som uttrycks i ledarrubrikerna och ledartiklarna samt på vilket sätt attityderna får sitt uttryck. Som material har jag använt sammanlagt 44 ledare som har publicerats i socialdemokratiska Aftonbladet och borgerliga Svenska Dagbladet två till fyra månader efter riksdagsvalet. Forskningsmetoden har för det mesta varit kvalitativ och beskrivande. Jag har studerat uttryck för attityder med hjälp av olika språkliga teorier samt den ideologiska hållningen bakom texterna. Dessutom har jag undersökt och jämfört hurdana attityder som uttrycks i ledarna i de här två tidningarna med sinsemellan olika politiska hållningar.

I den första delen av avhandlingen har jag studerat attityderna i ledarrubrikerna. Jag ville granska på vilket sätt attityderna till regeringen och oppositionen kommer fram i rubrikerna. Olika slags värdeord som Melin (2003) har kategoriserat används i rubrikerna för att få fram attityderna. Värdeorden i AB är för det mesta negativa medan de i SvD oftast är

positiva. Det används värdeord med dunkel betydelse, värdeladdade substantiv och verb som uttrycker gillande eller ogillande. Med hjälp av de här värdeorden är det möjligt att lyfta fram negativa eller positiva företeelser som kan kopplas samman med regeringen eller oppositionen. Rena värdeord används mer sällan, troligen därför att de inte är så informationstunga som andra värdeord.

När det gäller inverkan av kontexten enligt Hedquists (1978) kategoriseringar är det för det mesta kontexten i stort sett som påverkar de enskilda orden i rubrikerna så att attityderna kommer fram. Genom att ord används i en viss tidning med ett visst synsätt kan de till exempel få en negativ värdeladdning i sig. Kontexten i stort sett påverkar också rubrikerna i sin helhet så att de kan få en värdeladdning i en viss kontext fast de inte innehåller några värdeladdade ord. Emotiviseringar av enskilda ord påverkar inte attityderna i hela rubrikerna i så hög grad som kontexten i stort sett.

Rubrikerna kan också förmedla attityder genom olika funktioner (Paalanen 1995) som de har. Det är karakteriserande för rubrikerna i materialet att i AB finns det många rubriker som beskyller regeringen för någonting och därmed uttrycker negativa attityder. I SvD finns det däremot rubriker som beskriver regeringen i Jusa färger och positiv ton. Detta ger en bild av positiva attityder till regeringen. Ett iögonenfallande drag är också SvD:s många rubriker som ger råd eller rekommendationer till regeringen. Detta kanske berättar om lite negativa attityder till regeringen också i SvD. Attityderna i ledarrubrikerna i AB är alltså för det mesta negativa till regeringen medan de i SvD är positiva. De rådgivande rubrikerna ger ändå intryck av att SvD inte är helt nöjd med regeringen och vill informera regeringen om detta. Oppositionen behandlas inte så ofta i tidningarna, fast det finns några rubriker i SvD som kritiserar socialdemokraterna.

I den andra delen av undersökningen har jag studerat attityder i själva ledartexterna. Karakteriserande för ledarna är att ledarna i AB koncentrerar sig på att kritisera regeringen medan SvD:s ledare har ett mer positivt förhållningssätt till regeringen. Nästan alla AB:s ledare har som sin funktion att kritisera regeringen på något sätt. Bara några få ledare har som sin funktion att behandla socialdemokraterna i en neutral eller positiv ton och ge dem råd. I SvD finns det fler ledare som har som sin funktion att behandla socialdemokraterna.

Tonen är negativ och socialdemokraterna jämförs också med regeringen som anses ha lyckats bättre. De flesta av ledarna i SvD har emellertid som sin funktion att berömma regeringen, i motsats till AB:s ledare. Ett viktigt drag i SvD:s ledare är också ett stort antal ledare som ger råd till regeringen. Det ingår alltså också negativa inslag i SvD.

När jag har granskat två texter genom att ta hänsyn till den större, ideologiska kontexten med hjälp av Hellspongs (2001) ideologikritiska analys kommer attityderna fram. De socialdemokratiska värdena väger tungt bakom texten i AB. Ämnen som ledaren tar upp är enbart negativa till regeringen. Påståendena är kraftigt värdeladdade. Utgångspunkten i texten är att staten borde ta hand om dem som har det som svårast och att regeringen har misslyckats i detta. Både de borgerliga värderingarna och regeringens arbete kritiserar. I SvD:s text blir däremot de negativa aspekterna och konsekvenserna i regeringens reform osagda. Reformen anses vara bra enligt den borgerliga ideologin som finns i bakgrunden. Socialdemokraterna och fackrörelsen framställs som negativa i texten. Regeringens sätt att arbeta får kritik men regeringen framställs inte som negativ i texten och ideologin bakom deras arbete framställs som positiv. Kontroversiella uppfattningar tas fram i texterna. De är typiska exempel på ledare som vill uttrycka åsikter genom att den ideologiska och politiska rollen klart påverkar vad som blir sagt eller osagt.

Värdeord av Melins (2003) kategorisering används i texterna för att uttrycka attityder. Ledaren i AB präglas av värdeord i högre grad än texten i SvD. I AB:s ledare finns det massor av värdeord, som används för att lyfta fram negativa företeelser och även för att ge dem ett ännu negativare, dramatiserat innehåll. När olika påståenden uttrycks med många värdeord ger detta texten en speciell, nästan aggressiv ton. I SvD:s ledare finns det inte så många värdeord som i AB och det ingår också positiva värdeord för att lyfta fram de positiva sidorna i regeringens reform. De flesta av värdeorden i texterna är värdeladdade substantiv eller verb som uttrycker gillande eller ogillande.

Också ord som annars är neutrala kan få en värdeladdning i texterna i en viss kontext. Ideologin bakom texten färgar alltså också orden. Jag tycker att olika kategorier av emotiviseringar presenterade i Hedquists (1978) undersökning ger orden värdeladdningar så att de egentligen kan betraktas på samma sätt som värdeord. Skillnaden är att värderingen

bara existerar i en viss kontext medan de egentliga värdeorden alltid har en värdeladdning i sig.

Min hypotes i början av avhandlingen var att attityderna i SvD är mer positiva till regeringen än attityderna i AB. Enligt resultaten stämmer min hypotes. Ledarna i AB uttrycker bara negativa attityder till regeringen. De flesta av AB:s ledare i materialet har som sin funktion att behandla regeringen i negativ ton. Attityderna i SvD:s ledare är mycket mer positiva till regeringen. Det ingår ändå kritik mot regeringen också i SvD och ledarna rekommenderar förbättringar som regeringen borde göra. Attityderna i AB och SvD skiljer sig ändå klart från varandra.

Att dramatiserande värdeord är flera i AB och att attityderna så klart är negativa mot regeringen i den socialdemokratiska tidningen har troligen också att göra med AB:s karaktär som kvällstidning. Som jag nämnde redan efter rubrikanalysen har kvällstidningarna ofta en mer sensationshungrig synvinkel än morgontidningarna. Sensationsjournalistiken innehåller ofta något slags överdrift eller hårdvinkling (Ghersetti 2004:241). Enligt Hvitfelt (1985:28) betyder *hårdvinkling* ”långtgående inriktning på eller förstoring av detaljer i en händelse eller ett skeende”. Man kan alltså tänka sig att kvällstidningarna ofta överdriver detaljer för att skapa en mer dramatisk eller mer intressant bild av det som har hänt.

I stort sett ger analysen av rubrikerna och analysen av texterna ganska likadana resultat. Det kommer klart fram både av rubrikerna och själva texterna att ledarna i AB syftar på att kritisera regeringen medan SvD förhåller sig mer positivt och har ett rådgivande element med i rubrikerna och texterna. Som det konstaterades ovan är rubriken en viktig del av en tidningsartikel. Också Wallin (1994:118) skriver att rubriker och ingresser är den del av artikeln som läsaren mest säkert läser. Därför är det viktigt att också attityden som ledaren vill uttrycka klart kommer fram redan i rubriken.

Om man granskar listan på rubrikerna i bilaga 3 och jämför den med listan på texterna i bilaga 4 kan man konstatera likheterna. Rubrikerna och texterna i AB har ett beskyllande och kritiserande inslag medan de många rekommendationerna i SvD kommer klart fram både av rubrikerna och av texterna. Jag tycker ändå inte att alla rubrikerna förmedlar tillräckligt

mycket den attityd som är dominerande i den följande texten. När jag gjorde rubrikanalysen var det också ibland svårt att förstå rubrikens syfte och tema utan att läsa själva texten. Därför tycker jag att rubrikerna på ledartexterna skulle kunna vara mer informativa för att läsaren bättre kunde identifiera vad texten handlar om, vilket enligt Nordman (2001:221) och Strömquist (2005:130) är viktigt. Som Hvitfelt (1985:35) påpekar är det ändå ofta svårt att formulera en rubrik som både är lockande och har täckning i texten. Rubriker som försöker sammanfatta texter är ofta ointressanta (Hvitfelt 1985:35).

Syftet med min avhandling har förutom att reda ut hurdana attityder till regeringen och oppositionen som uttrycks i ledarrubrikerna och ledarartiklarna också varit att redogöra för på vilket sätt attityderna egentligen får sitt uttryck. Hur attityderna kan uttryckas är en fråga som jag funderade mycket på när jag började med den här undersökningen. Hur kan man studera attityder? Vad är de egentligen för någonting?

Som jag konstaterade redan efter rubrikanalysen ovan, tycker jag att man måste ta hänsyn till både enskilda delar och helheten i textstycket där man vill studera attityder. Det är alltså kombinationen av texten som helhet och dess enskilda delar som bildar uttrycket för attityderna i en text. Heikkinen (2007:51) skriver att betydelsen hos en fras inte direkt kan formas av betydelsen hos de enskilda ord som frasen består av. Man måste alltså alltid granska ett textstycke som helhet och enskilda delar kan inte helt skiljas från kontexten som de används i. Enligt Heikkinen (2007:78) är det textens tema som är det mest grundläggande uttrycket för attityder. Också Hellspongs (2001:134) ideologikritiska analys tar fram texten och dess tema som helhet som ett uttryck för ideologin bakom texten.

Heikkinen (2007:79) skriver att ett annat uttryck för attityder i texten är textens sätt att citera andra texter och använda dem som auktoriteter. Jag tycker ändå inte att detta är någon relevant företeelse att studera i ledartexter. Det är egentligen hänvisningar till olika människor som mer kan avslöja attityder. Det tredje uttrycket för attityder är enligt Heikkinen (2007:82) ordningen och relationen mellan olika delar av en text. Därför är det alltså viktigt att studera rubriker och bilder av ledarna. Vad som tas fram i dem kan berätta ganska mycket om attityderna.

Jag anser att attityderna får sitt uttryck under inverkan av kontexten. Den ideologiska bakgrunden och kontexten är det som mest definierar på vilket sätt texten skall uttolkas. Som resultaten av min analys visar, kan attityder uttryckas utan att värdeord används. Också värdeord måste alltid betraktas i den kontext som de uttrycks i. Med hjälp av värdeord kan man emellertid ta fram positiva eller negativa företeelser eller uttrycka sin åsikt om företeelsen i fråga. Det fjärde uttrycket för attityder är också enligt Heikkinen (2007:83–84) satser, ord och andra små delar av en text. Även Hellspong (2001:134–136) granskar enskilda ord från många synvinklar i sin ideologikritiska analys. På grund av min analys samt Heikkinens (2007) och Hellspongs (2001) tankar är min uppfattning således att det är textens tema, valet av ämnen och kontexten som mest definierar och för fram attityderna, och enskilda värdeord fungerar som ett hjälpmedel för att ta fram de värdeladdade företeelserna och ge texten en mer eller mindre värdeladdad ton.

8 REFLEKTIONER

I det här slutkapitlet reflekterar jag över resultaten av min analys i ljuset av Lars Nords (2001) forskningsresultat och antaganden. Nord har undersökt partipressen och partiljala inslag i ledarna före, under och efter riksdagsvalet 1998. Han jämför partiljalitet i tidningarna med olika politiska karaktärer. Med *partipressen* menas ”mångfalden av politiska åsikter i pressen i syfte att underlätta för medborgarna att värdera olika politiska ståndpunkter och viljeyttringar” (Nord 2001:68). Här gäller det alltså att garantera olika åsikter i samhället en stor spridning, och en självständig press med kritisk granskning värderas inte lika högt (Nord 2001:68).

Min analys visar att det är regeringen som klart står i fokus i ledarna efter riksdagsvalet 2006. Socialdemokraterna blir inte behandlade så mycket som regeringen. Speciellt socialdemokratiska Aftonbladet koncentrerar sig på regeringen och det egna partiet berörs inte i lika hög grad. Nord (2001:144) skriver emellertid att det är karakteriserande för den socialdemokratiska pressen att vara mer följsam mot det egna partiet än den borgerliga pressen är. Enligt Nord (2001:144) är kritiken av den borgerliga motståndaren sällan ämnet för de socialdemokratiska ledarna. Orsaken till detta kan vara att eftersom det

socialdemokratiska partiet länge har varit det största partiet i svensk politik anser de socialdemokratiska tidningarna att det inte finns något stort skäl till att använda utrymmet på ledarsidorna åt andra partier (Nord 2001:144).

Man måste alltså ta hänsyn till att situationen efter valet 2006 blev helt annorlunda. Nu var det plötsligt moderaterna och andra borgerliga partier som hade makten i politiken i Sverige. Socialdemokraterna var inte längre det dominerande partiet och detta hade också inverkan på innehållet på ledarsidorna. Socialdemokratiska Aftonbladet började troligen känna sig tvungen att kritisera den borgerliga regeringen och visa läsarna på vilket sätt åtgärder som regeringen vidtagit försämrade livet i det svenska samhället. Som Nord (2001:145) konstaterar, är det också klart att det största partiet som sitter i regeringen förmodligen är mest intressant att skriva om i pressen.

I den moderata pressen finns det enligt Nords (2001:145) undersökning ett motsatt sätt att behandla det närliggande partiet och den politiska motståndaren i ledarartiklarna. Pressen som står moderaterna nära ägnar inte så stort utrymme åt att behandla och berömma moderaterna. Under den tidsperiod som Nord studerade ledarna var det sällan som ledarna överhuvudtaget nämnde moderaterna. De moderata tidningarna koncentrerar sig däremot på att kritisera politiska motståndare. Detta beror troligtvis på att moderaterna under den studerade tidsperioden var ett oppositionsparti, och ledarna hade större intresse att behandla regeringspartiet socialdemokraterna. (Nord 2001:145.)

Här är det viktigt att igen ta hänsyn till att situationen efter valet 2006 var helt motsatt för de moderata tidningarna. Nu var det deras närliggande parti som var i regeringen, vilket inte var fallet när Nord studerade ledarna under valet 1998. Fast ledarna i SvD behandlar socialdemokraterna mer än ledarna i AB gör i mitt material, är det ändå den borgerliga regeringen som får större utrymme också i SvD. Det här är alltså klart annorlunda om man jämför med resultaten som Nord fått när han undersökte sitt material.

Det är egentligen inte relevant att behandla ledarna från den synvinkeln att ledarna i en tidning med en viss politisk hållning alltid skulle ägna sig åt att antingen stödja det närliggande partiet eller kritisera motståndaren. Man kan inte anta att den socialdemokratiska pressen och

den borgerliga pressen alltid skulle ha ett visst förhållningssätt utan sättet att uttrycka partiloyalitet beror på i vilken ställning det närstående partiet för närvarande befinner sig i svensk politik. Nord (2001:138) skriver att regeringspressen oftare berör det egna partiet än den politiska motståndaren i ledarna. Oppositionspresen ägnar sig däremot i mycket större utsträckning åt att kritisera regeringspartierna och behandlar mer sällan det närstående partiet i positiv ton (Nord 2001:138). Det är alltså oftast regeringen som står i fokus i ledarna i både regeringspressen och oppositionspresen. Detta stämmer också i mitt material. Att också oppositionspartiet socialdemokraterna får ett ganska stort utrymme i SvD i mitt material kan bero på att socialdemokraterna så länge har varit det största partiet i Sverige och utgör därmed fortfarande ett stort hot mot de borgerliga partierna.

Enligt Nord (2001:140) finns det inte stora skillnader mellan ledare i tidningarna vars eget parti har gått framåt enligt opinionsmätningarna och tidningarna vars eget parti har haft några opinionsmässiga problem. Ändå kan kritiken av det egna partiet vara större om det inte har gått så bra för partiet enligt opinionsmätningarna (Nord 2001:140). Det kommer ju klart fram i mina resultat att det ingår kritiska inslag i både rubrikerna och texterna som behandlar regeringen i SvD. Som jag konstaterade ovan beror detta troligen på kritiken som regeringen allmänt har fått. Nords resultat stödjer således det här antagandet. Nord (2001:150) skriver också att de tidningar som har en delvis oberoende politisk karaktär är också lite mer självständiga i sina opinioner på ledarsidorna. SvD är ju en oberoende moderat tidning och detta kan också delvis vara orsaken till att partiloyaliteten i SvD inte är så klar som i AB.

Fast Nord (2001:135) konstaterar att det finns partiljala drag i ledarna, tycker han ändå att det är fråga om ett valrörelsefenomen. Mellan valen har ledarna inte samma karaktär som i samband med valrörelsen då ledarna har som sin uppgift att mobilisera läsarna att rösta på ett visst parti. Enligt Nords undersökning har ledarna inte samma uppgift mellan valen. (Nord 2001:135.) Han skriver att kritiken av den politiska motståndaren sjunker kraftigt två månader efter valet. Det är också vanligt att inte alls beröra motståndare två månader före eller efter valet då det politiska livet inte är så intensivt. (Nord 2001:155–156.)

Det här antagandet av Nord stämmer ändå inte riktigt med mitt material. Två till fyra månader efter valet finns det omkring 20 ledare i båda tidningarna som innehåller partiljala

drag, dvs. kritiserar motparten eller behandlar det egna partiet i positiva ordalag. Man måste också ta hänsyn till att mitt material enbart innehåller huvudledarna i tidningarna, inte alla ledare. Därför anser jag att situationen efter valet 2006 inte var likadan som perioden två månader efter valet 1998 som Nord har undersökt. Som jag konstaterade ovan i den här avhandlingen, kan man anta att situationen efter valet 2006 var ganska speciell i svensk politik. Förändringen hade varit stor och därför kan också tidningarna ha tagit med mer av sin roll som partipress. Perioden två till fyra månader efter valet var i det här fallet fortfarande politiskt intensiv för den borgerliga regeringens kraftiga åtgärder och förändringar.

Nord (2001:156) drar två slutsatser av materialet som han har undersökt. Han skriver att partiljala inslag är förknippade med den politiska period det är fråga om och med tidningens roll som regeringspress eller oppositionspress. För det andra har partipressen förändrat sin karaktär och övergått till att bli partiriktad press eller ideologierorienterad press. Fast det förekommer partiljala inslag i ledarna, anser Nord ändå att partipressens ställning har blivit begränsad i jämförelse med partipressen som existerade tidigare under 1900-talet. (Nord 2001:156.)

Tanken om en ideologierorienterad press kan förknippas med resultaten av min analys. Enligt Nord (2001:156) är det fråga om en press där det finns lojalitet i grundläggande värderingar men där lojaliteten inte riktas direkt mot ett visst parti. Det är alltså värderingarna som har betydelse, inte partiet. När jag analyserade ledaren SvD2 mer noggrant lade jag märke till att det inte var innehållet i regeringens förnyelser som kritiserades utan regeringens sätt att framföra dem. Detta kom också fram när jag granskade de andra ledarna i mitt material. Speciellt SvD framhåller sig positivt till åtgärderna som regeringen gjort med den borgerliga ideologin som bas. Själva regeringen och de enskilda borgerliga partierna får inte alltid så bra omdöme. Det kan alltså mycket väl vara fråga om ett tecken på en mer ideologierorienterad press. Tidningarna stödjer inte det egna partiet så självklart som tidigare. Också Håkansson (2004:202) skriver att medan de politiska partierna tidigare kunde lita på positiva omdömen från den egna pressen, har tidningarna så småningom blivit mindre lojala mot det närstående partiet.

Fast det enligt Nord och Håkansson inte längre existerar någon speciell partipress, finns det alltså ändå partiljala drag i ledarna i AB och i SvD efter valet 2006. Särskilt AB uttrycker mycket klart kritik av den politiska motståndaren både i ledarrubrikerna och i ledartexterna. SvD ägnar sig i stor utsträckning åt att stödja ideologin som fungerar som grund för den borgerliga regeringens arbete. Om resultatet av riksdagsvalet 2006 hade varit annorlunda och socialdemokraterna hade fortsatt som regeringsparti, skulle de partiljala dragen i ledarna kanske ha varit färre. När jag läste ledare i AB och SvD som hade publicerats drygt ett år efter valet märkte jag att ledarna som behandlade regeringen eller oppositionen som sitt huvudämne inte alls var så många som ett år tidigare. Förmodligen är partiljala inslag i ledare ganska få när det har gått en längre tid efter valet.

Hösten 2010 är det igen dags för riksdagsval i Sverige. Med hänsyn till valresultatet år 2006 och händelserna efter det kan man anta att valet kommer att bli intressant och innebära följder som påverkar det svenska samhället på ett grundläggande sätt. Om det är socialdemokraterna som vinner valet för det kanske tankar till att de borgerliga partierna inte lyckats i att regera Sverige. Om den borgerliga alliansen vinner valet på nytt är det däremot ett klart tecken på att socialdemokraternas tid vid makten faktiskt har upphört.

I varje fall kommer det troligen att finnas mycket diskussion på ledarsidorna. Ledarna före, under och efter valet 2010 skulle vara ett intressant ämne för en undersökning. På vilket sätt behandlar ledarna i AB och SvD de olika politiska partierna? Finns det skillnader i attityderna om man jämför med ledarna efter riksdagsvalet 2006? På vilket sätt uttrycker ledarna attityder? Ingår det partiljala inslag i ledarna eller har utvecklingen mot en mer ideologiorienterad press fortsatt? Hurdana är rubrikerna på ledarna? Hurdana är bilderna som publiceras i samband med ledarna? Vilka attityder uttrycker de? Jag anser också att frågan om hur attityderna egentligen kan uttryckas och på vilket sätt de blir formade i ledarna och i texterna i allmänhet är värd att studera vidare.

Ett sätt att utvidga den här undersökningen är att ta med flera tidningar i analysen. Eftersom jag har analyserat ledarna i bara två tidningar är det inte möjligt att göra några stora generaliseringar på grund av mina analysresultat. I min undersökning har jag försökt att ge en omfattande beskrivning av attityderna i ledarna i två stora svenska tidningar efter valet 2006.

Med hjälp av reflektioner med Nords (2001) forskningsresultat kan man se klara tendenser i tidningarnas sätt att förhålla sig till de olika politiska parterna, och därmed ger min analys för sin del ny information om partiloyaliteten i ledare. Genom den här undersökningen har jag också kunnat bekanta mig med det politiska livet i Sverige. Förutom detta har jag fått en djupare uppfattning om den komplexa frågan om hur attityderna kan få sitt uttryck i texter.

KÄLLFÖRTECKNING

Primära källor

Aftonbladet 17.11.2006–17.1.2007. <http://www.aftonbladet.se/ledare> (Hämtat 17.1.2007)

Svenska Dagbladet 17.11.2006–17.1.2007. <http://www.svd.se/opinion/ledarsidan> (Hämtat 17.1.2007)

Sekundära källor

Aftonbladet koncernen. 2008. Aftonbladet. <http://koncernen.aftonbladet.se/tidningen/>
(Hämtat 27.10.2008)

Asp, Kent, 2003: *Medieval 2002. Partiskheten och valutgången. En studie av valrörelsens medialisering*. Göteborg: JMG/Göteborgs universitet.

Asp, Kent, 2006: *Rättvisa nyhetsmedier. Partiskheten under 2006 års medievalrörelse*. Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för journalistik och masskommunikation.

Danell, Jan, 1976: Hur uppfattar ungdomar modern ledartext? Läsförståelse och attityder. I: Alfvegren, Lars m.fl., *Språket i spalterna*. Ord och stil. Språkvårdssamfundets skrifter 8. Lund: Studentlitteratur. S. 113–131.

Demokratiinstitutet i Sundsvall. 2008. <http://www.demokratiinstitutet.se> (Hämtat 8.2.2008)

Ghersetti, Marina, 2004: Sensationsjournalistikens mekanismer. I: Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.), *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur. S. 241–265.

- Hedquist, Rolf, 1978: *Emotivt språk. En studie i dagstidningars ledare*. Acta universitatis Umensis. Umeå Studies in the Humanities. 25. Umeå.
- Heikkinen, Vesa, 1999: *Ideologinen merkitys: kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Heikkinen, Vesa, 2007: *Kielen voima*. Helsinki: Gaudeamus Kirja.
- Hellspång, Lennart, 2001: *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Hellspång, Lennart & Ledin, Per, 1997: *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Hvitfelt, Håkan, 1985: *På första sidan. En studie i nyhetsvärdering*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.
- Håkansson, Nicklas, 2004: Politiker och journalister – kamp om presentation och representation. I: Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.), *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur. S. 197–220.
- Knuuttila, Outi, 1995: *Valdebatt och språklig påverkan – en analys av utvalda ledarartiklar ur tre svenska dagstidningar före riksdagsvalet 1994*. Pro gradu-avhandling i nordiska språk. Tammerfors: Tammerfors universitet.
- Koikkariinen, Katja, 2001: *"Kvinnlig president vore bra". En undersökning av språk och diskurs i presidentvalsrubrikerna i Hufvudstadsbladet våren 2000*. Pro gradu-avhandling i nordiska språk. Tammerfors: Tammerfors universitet.
- McNair, Brian, 2007: *An introduction to political communication*. 4 uppl. London: Routledge.
- Melin, Lars, 2003: *Manipulera med språket*. Norstedts ordbok.

- Nord, Lars, 1998: *Makten bakom orden: en studie av ledarsidor och ledarskrivande i svensk dagspress*. Stockholm: Stockholms universitet. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation/JMK.
- Nord, Lars, 2001: *Vår tids ledare: en studie av den svenska dagspressens politiska opinionsbildning*. Stockholm: Carlssons.
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper, 2004: Journalistik, medier och demokrati. I: Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.), *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur. S. 11–46.
- Nordman, Marianne, 2001: Rubriker och förförståelse. I: *Fackspråk och översättningsteori. VAKKI-symposium XXI. Vasa 10–11.2.2001*. Vaasan yliopiston käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmän julkaisut. N:o 28. Vasa: Vasa universitet. Humanistiska fakulteten. S. 221–233.
- Paalanen, Eliina, 1995: *EU-nyheter i Aftonbladet och Svenska Dagbladet – gynnar tidningarna någon av parterna? En analys av ett urval EU-rubriker och -texter en vecka före folkomröstningen*. Pro gradu-avhandling i nordiska språk. Tammerfors: Tammerfors universitet.
- Pettersson, Rune, 2003: *Rubriker – bruk och missbruk*. Stockholm: Stiftelsen Institutet för Mediestudier.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari, 2007: Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? I: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (red.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I*. 2 uppl. Jyväskylä: PS-kustannus. S. 184–195.
- Silberstein, Margit, 2006a: *Historiskt val i Sverige*. Analys Norden. September 2006. <http://www.analysnorden.org/analysnorden/artikkel.asp?id=453> (Hämtat 29.1.2007)

- Silberstein, Margit, 2006b: *Högerns flirt gav vänsterväljare*. Analys Norden. Oktober 2006.
<http://www.analysnorden.org/analysnorden/artikkel.asp?id=479> (Hämtat 29.1.2007)
- Silberstein, Margit, 2007: *100 dagar av nytt styre i Sverige*. Analys Norden. Januari 2007.
<http://www.analysnorden.org/analysnorden/artikkel.asp?id=530> (Hämtat 29.1.2007)
- Strömbäck, Jesper, 2004a: *Den medialiserade demokratin. Om journalistikens ideal, verklighet och makt*. Stockholm: SNS.
- Strömbäck, Jesper, 2004b: Valjournalistiken och demokratin. I: Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.), *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur. S. 267–296.
- Strömquist, Siv, 2003: *Uppsatshandboken*. 3 uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Strömquist, Siv, 2005: *Skrivboken: skrivprocess, skrivråd och skrivstrategier*. 5 uppl. Malmö: Gleerup.
- SvD Info*. 2008. Svenska Dagbladet. http://www.svd.se/special/svd_info/ (Hämtat 27.10.2008)
- Svensk ordbok*. 1999. 3 uppl. Norstedts.
- Wallin, Ulf, 1994: *Vad fick vi veta? En studie i svenska nyhetsmediers rapportering åren före folkomröstningen om EU*. Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för Journalistik och Masskommunikation.
- Åkermalm, Åke, 1965: *Rubriksvenska och andra studier*. Skrifter utgivna av Modersmålslärares Förening 100. Gleerups.

BILAGOR

BILAGA 1 – LEDARNA I MATERIALET

LEDARNA I AFTONBLADET

- AB1 Rör inte a-kassan 17.11.2006
- AB2 Tänker centern svika klimatet? 21.11.2006
- AB3 Dags att gå Leijonborg? 29.11.2006
- AB4 Löggen är Carl Bildts 1.12.2006
- AB5 VARNING! Snart är köpfesten slut 4.12.2006
- AB6 Öppna inte för lönedumpning 5.12.2006
- AB7 Krogen testar kollektivavtal 8.12.2006
- AB8 Moderat politik lika grå som förr 9.12.2006
- AB9 Ovillighet gör valet (s)vrare 12.12.2006
- AB10 Den sociala konflikten lever ännu 15.12.2006
- AB11 Odells brutala bostadspolitik 16.12.2006
- AB12 Bilen styr – i alliansens Sverige 20.12.2006
- AB13 På jakt efter en partiledare som försvann 22.12.2006
- AB14 Beredskapen som försvann 28.12.2006
- AB15 Ett år fyllt av skandaler, arbetslöshet & Reinfeldt 30.12.2006
- AB16 Systemskifte på 100 dagar 5.1.2007
- AB17 Regeringen sviker vuxenutbildningen 7.1.2007
- AB18 M har dubbla ansikten i EU 10.1.2007
- AB19 Kwast sopar under mattan 13.1.2007
- AB20 Göran Persson tackar för sig 16.1.2007

LEDARNA I SVENSKA DAGBLADET

- SvD1 Gå till botten med tsunamibanden 17.11.2006
- SvD2 Glöm inte att det finns ett glädjebud 20.11.2006
- SvD3 Lyssna på centern om ideernas vikt 21.11.2006
- SvD4 Dugligheten kan få sin chans nu 22.11.2006
- SvD5 Rimligt budskap i rosa från Anders Borg 24.11.2006
- SvD6 Skolan ska stå för kunskapskontroll 30.11.2006
- SvD7 Nu mer än någonsin är goda råd globala 1.12.2006
- SvD8 Vinst som drivkraft fungerar även i vården 5.12.2006
- SvD9 Arbete för fler i arbete lönar sig 6.12.2006
- SvD10 Partiledarvalet drar ihop sig till vadå? 9.12.2006
- SvD11 Alltmedan arbetarrörelsen protesterar 11.12.2006
- SvD12 Vad tror du om det där med frihet? 12.12.2006
- SvD13 Gör inte kulturpolitiken spelberoende 14.12.2006
- SvD14 Mats Odell klarar ett större beting 15.12.2006
- SvD15 Visserligen talar Ulvskog inte längre om statskupp 20.12.2006
- SvD16 Det är inte fler klappar vi behöver 21.12.2006
- SvD17 Bättre teknik för ett bättre klimat 22.12.2006
- SvD18 Måtte tsunamibanden ge oss klara besked 27.12.2006
- SvD19 Överlåt givandet åt det civila samhället 29.12.2006
- SvD20 Jobbavdraget är bra och ger mersmak 5.1.2007
- SvD21 Också Carl Bildt måste vara ödmjuk 9.1.2007
- SvD22 Det är inte bara LO:s svenska modell 10.1.2007
- SvD23 Expedition Reinfeldt firar hundra dagar 15.1.2007
- SvD24 Oro för Putinland är inte rysskräck 16.1.2007

BILAGA 2 – VÄRDEORD I RUBRIKERNA

RENA VÄRDEORD

SvD7 Nu mer än någonsin är **goda** råd globala (+)

SvD17 **Bättre** teknik för ett **bättre** klimat (+ +)

SvD20 Jobbavdraget är **bra** och ger mersmak (+)

VÄRDEORD MED DUNKEL BETYDELSE

AB11 Odells **brutala** bostadspolitik (-)

AB9 Ovillighet gör valet **(s)vårare** (-)

SvD5 **Rimligt** budskap i rosa från Anders Borg (+)

SvD13 Gör inte kulturpolitiken **spelberoende** (-)

SvD18 Måtte tsunamibanden ge oss **klara** besked (+)

SvD21 Också Carl Bildt måste vara **ödmjuk** (+)

SAKEN VÄRDERAS, INTE ORDET

AB4 **Löggen** är Carl Bildts (-)

AB5 **VARNING!** Snart är köpfesten slut (-)

AB9 **Ovillighet** gör valet (s)vårare (-)

AB10 Den sociala **konflikten** lever ännu (-)

AB14 **Beredskapen** som försvann (+)

AB15 Ett är fyllt av **skandaler, arbetslöshet & Reinfeldt** (- -)

AB18 M har **dubbla ansikten** i EU (-)

SvD2 Glöm inte att det finns ett **glädjebud** (+)

SvD4 **Dugligheten** kan få sin **chans** nu (+ +)

SvD8 **Vinst** som drivkraft fungerar även i vården (+)

SvD12 Vad tror du om det där med **frihet**? (+)

SvD16 Det är inte fler **klappar** vi behöver (+)

SvD24 **Oro** för Putinland är inte rysskräck (-)

SAKEN ÄR KONSTANT MEN VÄRDERING ÄNDRAS

AB5 **VARNING!** Snart är **köpfesten** slut (+/-)

AB6 Öppna inte för **lönedumpning** (-)

SvD24 Oro för **Putinland** är inte rysskräck (-)

VERB SOM UTTRYCKER GILLANDE ELLER OGILLANDE

AB2 Tänker centern **svika** klimatet? (-)

AB17 Regeringen **sviker** vuxenutbildningen (-)

AB19 Kwast **sopar under mattan** (-)

SvD8 Vinst som drivkraft **fungerar** även i vården (+)

SvD9 Arbete för fler i arbete **lönar sig** (+)

SvD11 Alltmedan arbetarrörelsen **protesterar** (-)

SvD14 Mats Odell **klarar** ett större beting (+)

SvD23 Expedition Reinfeldt **firar** hundra dagar (+)

BILAGA 3 – RUBRIKERNÄ INDELADE ENLIGT PAALANENS (1995) KATEGORIER

HOTA MED NÅGOT ELLER BESKYLLA NÅGON FÖR NÅGOT

- AB4 Lögnen är Carl Bildts
- AB8 Moderat politik lika grå som förr
- AB11 Odells brutala bostadspolitik
- AB12 Bilen styr – i alliansens Sverige
- AB17 Regeringen sviker vuxenutbildningen
- AB18 M har dubbla ansikten i EU
- AB19 Kwast sopar under mattan

BERÄTTA OM NÅGOT I LJUSA FÄRGER, UTMÅLA OCH INGE HOPP OM NÅGOT

- SvD4 Dugligheten kan få sin chans nu
- SvD20 Jobbavdraget är bra och ger mersmak
- SvD23 Expedition Reinfeldt firar hundra dagar

REKOMMENDERA NÅGOT ELLER DIREKT BEFALLA

- AB1 Rör inte a-kassan
- AB6 Öppna inte för lönedumpning
- SvD1 Gå till botten med tsunamibanden
- SvD2 Glöm inte att det finns ett glädjebud
- SvD3 Lyssna på centern om ideernas vikt
- SvD13 Gör inte kulturpolitiken spelberoende
- SvD14 Mats Odell klarar ett större beting
- SvD19 Överlåt givandet åt det civila samhället
- SvD21 Också Carl Bildt måste vara ödmjuk

KONSTATERA MED RENA FAKTA ELLER VÄRDERING OCH FRÅGA NÅGOT

- AB2 Tänker centern svika klimatet?
- AB3 Dags att gå Leijonborg?
- AB5 VARNING! Snart är köpfesten slut

AB7 Krogen testar kollektivavtal
AB9 Ovillighet gör valet (s)vårare
AB10 Den sociala konflikten lever ännu
AB13 På jakt efter en partiledare som försvann
AB14 Beredskapen som försvann
AB20 Göran Persson tackar för sig
SvD5 Rimligt budskap i rosa från Anders Borg
SvD6 Skolan ska stå för kunskapskontroll
SvD7 Nu mer än någonsin är goda råd globala
SvD8 Vinst som drivkraft fungerar även i vården
SvD9 Arbete för fler i arbete lönar sig
SvD10 Partiledarvalet drar ihop sig till vadå?
SvD11 Alltmedan arbetarrörelsen protesterar
SvD12 Var tror du om det där med frihet?
SvD15 Visserligen talar Ulvskog inte längre om statskupp
SvD16 Det är inte fler klappar vi behöver
SvD17 Bättre teknik för ett bättre klimat
SvD18 Måtte tsunamibanden ge oss klara besked
SvD22 Det är inte bara LO:s svenska modell
SvD24 Oro för Putinland är inte rysskräck

”VI BERÄTTAR”-TYPEN

AB15 Ett år fyllt av skandaler, arbetslöshet & Reinfeldt
AB16 Systemskifte på 100 dagar

BILAGA 4 – TEXTERNA INDELADE I KATEGORIER ENLIGT DEN DOMINERANDE FUNKTIONEN OCH TONEN I DEM

BESKYLLA REGERINGEN FÖR NÅGOT OCH KRITISERA DEN I NÅGON SPECIELL FRÅGA

- AB1 Rör inte a-kassan
- AB2 Tänker centern svika klimatet?
- AB5 VARNING! Snart är köpfesten slut
- AB8 Moderat politik lika grå som förr
- AB10 Den sociala konflikten lever ännu
- AB11 Odells brutala bostadspolitik
- AB17 Regeringen sviker vuxenutbildningen
- AB18 M har dubbla ansikten i EU

BEHANDLA REGERINGENS ARBETE EFTER VALET OCH KRITISERA DET SOM HELHET

- AB15 Ett år fyllt av skandaler, arbetslöshet & Reinfeldt
- AB16 Systemskifte på 100 dagar

BESKYLLA NÅGON ENSKILD MINISTER FÖR NÅGOT

- AB3 Dags att gå Leijonborg?
- AB4 Löggen är Carl Bildts
- AB6 Öppna inte för lönedumpning
- AB19 Kwast sopar under mattan

KRITISERA REGERINGEN OCH JÄMFÖRA DEN MED SOCIALDEMOKRATERNA

- AB12 Bilen styr – i alliansens Sverige
- AB14 Beredskapen som försvann

BEHANDLA SOCIALDEMOKRATERNA OCH FACKRÖRELSEN OCH GE RÅD TILL DEM

- AB7 Krogen testar kollektivavtal

AB9 Ovillighet gör valet (s)vårare

AB13 På jakt efter en partiledare som försvann

AB20 Göran Persson tackar för sig

KRITISERA OCH BESKYLLA SOCIALDEMOKRATERNA FÖR NÅGOT

SvD1 Gå till botten med tsunamibanden

SvD10 Partiledarvalet drar ihop sig till vadå?

SvD15 Visserligen talar Ulvskog inte längre om statskupp

SvD18 Måtte tsunamibanden ge oss klara besked

BERÖMMA REGERINGEN OCH JÄMFÖRA DEN MED SOCIALDEMOKRATERNA SOM KRITISERAS

SvD4 Dugligheten kan få sin chans nu

SvD8 Vinst som drivkraft fungerar även i vården

SvD9 Arbete för fler i arbete lönar sig

SvD11 Alltmedan arbetarrörelsen protesterar

BERÖMMA REGERINGEN OCH BEHANDLA DEN I POSITIV TON

SvD5 Rimligt budskap i rosa från Anders Borg

SvD6 Skolan ska stå för kunskapskontroll

SvD7 Nu mer än någonsin är goda råd globala

SvD13 Gör inte kulturpolitiken spelberoende

SvD16 Det är inte fler klappar vi behöver

SvD23 Expedition Reinfeldt firar hundra dagar

BEHANDLA REGERINGEN I POSITIV TON OCH GE RÅD TILL DEN

SvD2 Glöm inte att det finns ett glädjebud

SvD3 Lyssna på centern om ideernas vikt

SvD17 Bättre teknik för ett bättre klimat

SvD19 Överlåt givandet åt det civila samhället

SvD20 Jobbavdraget är bra och ger mersmak

KRITISERA REGERINGEN OCH GE RÅD OM FÖRBÄTTRINGAR

SvD12 Vad tror du om det där med frihet?

SvD14 Mats Odell klarar ett större beting

SvD21 Också Carl Bildt måste vara ödmjuk

SvD22 Det är inte bara LO:s svenska modell

SvD24 Oro för Putinland är inte rysskräck

BILAGA 5 – LEDARTEXTERNA AB1 OCH SVD2

AB1 Rör inte a-kassan

17 november 2006

Littorin hoppas att protesterna ska ebba ut. De som har ett arbete får ju sitt jobbavdrag och de arbetslösa ska sättas i jobb.

Regeringens förslag till förändringar i a-kassesystemet har ifrågasatts från alla håll och i alla avseenden. Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin talade på gårdagens presskonferens försiktigt om ”en del kritik”.

En samlad facklig rörelse har dömt ut de i alla hast beredda förslagen.

Kvinnor riskerar drabbas

LO har pekat på de sänkta ersättningsnivåerna som kommer att drabba arbetslösa hårt, och som dessutom riskerar att sätta press på lönerna för dem som redan i dag har sämst betalt. TCO, som igår i en unik aktion manifesterade medlemsförbundens missnöje, har skjutit in kritiken på effekterna för jämställdheten. Skärpta villkor för de deltidsarbetande kommer att slå direkt mot många kvinnors trygghet.

Vreden hos akademiorganisationen SACO har framför alla riktats mot finansieringen. Vissa a-kassor, med låg arbetslöshetsrisk och välbetalda medlemmar, skulle betala mer till staten än deras medlemmar får i ersättning. Ett slags ny skatt, något också Lagrådet kritiserade i sitt yttrande.

På den punkten valde regeringen att backa. Höjningen sprids ut på medlemmarna i alla a-kassor.

Lyssnar på protesterna

Sedan Littorins förslag under några tumultartade veckor sågats av alla väljer han att lyssna på den kritik han har lättast att ta till sig; att det tidigare förslaget skulle innebära en smygskattehöjning för välavlönade akademiker med trygga anställningar.

Dessa vill inte moderaterna stöta sig med. Valsociologin tar över.

Detaljer har ändrats efter att ha kritiserats sönder och samman.

De stora dragen i regeringens förslag ligger dock fast. Ersättningen till de arbetslösa ska sänkas. Taket på ersättningen höjs inte som planerats. Villkoren för deltidsarbetande och studerande försämras. Samtidigt stiger avgifterna dramatiskt för alla.

Littorin hoppas att protesterna ska ebba ut. De som har ett arbete får ju sitt jobbavdrag och de arbetslösa ska sättas i jobb. Hur är ännu lite oklart, eftersom regeringen varit ovillig att tala om förslaget som ett sätt att pressa ner lönerna.

Protesterna kommer att fortsätta. I själva verket kan de gångna veckorna mycket väl vara början på något mycket större.

Togs fram på kort tid

Regeringen har valt att pressa fram ett nytt system på kortast möjliga tid, utan ordentlig beredning. Praktiska detaljer har gång på gång fått ändras, ofta därför att de helt

enkelt varit ogenomförbara. Ändå är det tveksamt om förslagen i gårdagens proposition kommer att fungera.

Dessutom fattas fortfarande de förslag som ska göra att det skapas fler jobb.

På en punkt har regeringen redan förlorat. Den skattesänkning som utgör själva kärnan i den borgerliga politiken representeras nu som en kompensation för de höjda a-kasseavgifterna, också av regeringens företrädare.

Det var säkert inte meningen

SvD2 Glöm inte att det finns ett glädjebud

20 november 2006

Varför sviker de gynnade väljargrupperna ändå regeringen?

I helgens Sifomätning leder oppositionen över regeringspartierna med drygt sju procentenheter. Visst, en opinionsmätning tre år och tio månader före nästa val har begränsat intresse. Men det kan vara värt att notera att väljarströmmen från alliansregeringen till oppositionen framför allt utgörs av förvärvsarbetare hemmahörande LO- och Sacogrupperna. Det vill säga av folk som redan är i arbete och som hör till vinnarna om regeringen får igenom sin kombination av jobbavdrag, förkortade ersättningsperioder och sänkta nivåer i a-kassan.

Varför sviker dessa gynnade väljargrupper ändå regeringen, kan man fråga sig. Har de kunnat undgå den senaste månadens infekterade debatt om förändringarna i ersättningssystemen?

Sedan är det förstås obegriplig att den svenska fackföreningsrörelsen sparkar bakut över att a-kassan inte längre ska fungera som en varaktig och i många fall personligen nedbrytande försörjning, utan som en tillfällig omställningsförsäkring.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har klarat dusten med uppretade fackmedlemmar bra. Men av Alliansens väljartapp att döma har Littorin inte lyckats att rå på fackens skrämselpropaganda. Budskapet om vad regeringens a-kasseförslag egentligen går ut på har inte nått fram.

En lärdom som regeringens pressfolk i bästa fall redan har dragit, är att i särskilt kniviga politiska lägen bör statsministern kopplas in. Inte för att smälla statsrådet på fingrarna i en tävlan om att kunna flest tekniska detaljer. Däremot är det bra om statsministern kan ge en hjälpande hand till en fackminister som har hamnat i en defensiv och pedagogiskt svår situation. Det kan vara så enkelt som att regeringschefen upphöjer sin stämma och talar om för det tvivlande folket hur regeringens politik hänger ihop i hela sitt sammanhang.

Den saken kan strängt taget bara statsministern upplysa om med full trovärdighet. Regeringens opinionsmässigt förlorade a-kassedebatt kunde mycket väl ha tagit en annan vändning om Reinfeldt hade gett sig tid att på sitt lugna sätt förklara hur högre ersättningsnivåer faktiskt leder till lägre sysselsättning.

Helgens Sifomätning innehåller också en annan tankenöt, med anknytning till samma tema. Valresultatet för s landade på historiskt låga 35 procent. På den nivån parkerade partiet även förra månaden. I ett slag växer nu stödet till 38,9 procent. Något märkligt måste ha inträffat.

Nej, socialdemokraternas interna arbete med att mejsla fram en mer verklighetsanpassad politik, har inte börjat läcka ut. Elaka tungor talar om att arbetet går i snigelfart. Att Göran Persson är på väg bort från politiken har väljarna vetat länge, det kan inte förklara det plötsliga opinionslyftet. Vem efterträdaren blir är fortfarande höljt i dunkel. Väljarna har i dagsläget inte en aning om vart svensk socialdemokrati är på väg. Likväl växer väljarstödet. Varför?

Den frågan bör Fredrik Reinfeldt fundera allvarligt på. Samtidigt som han snabbt måste återta kommandot i den inrikespolitiska debatten. En god början vore om statsministern kunde hitta tillbaka till valrörelsens förtroendegivande budskap om arbetets värde och då sätta jobbvdraget i centrum.

Regeringen har ett glädjebud till alla som jobbar. Framför det!